Örményországi gyakorlaton
Interjú LISKA Tiborral
Agrár Sportnapok '85
Pályázatözön

1808 1983

HÍRLAP
SOPRONI EGYETEM
AZ ERDÉSZETI ÉS FAIPARI EGYETEM LAPJA

32. évf. 1985. november - december

TARTALOM:

Egy fejezet 3
Három elképzelés a magyar gazdaság reformjáról 7
Az SzVT felhívása 8
SzociaLISKA vállalkozás 9
Nyári gyakorlaton Szovjet-Örményországban 14
Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok
pályázati felhívásai 17
Diáklap-pályázat 33
Agrár Sportnapok, Kecskemét, 1985 34

Minden olvasónknak eredményekben gazdag boldog új esztendőt kívánunk!

1985. november - december 32. évf.

Soproni Egyetem HU ISSN 0139-4274. Felelős szerkesztő: Dr.Németh András. Felelős diákszerkesztő: Árkossy Tamás. Tördelőszerkesztő: Simor Árpád. Felelős kiadó: Dr.Gál János. Szerkesztőbizottság címe: 9400 Sopron, Bajcsy Zs.u.4. Tel.: 11-100/289. Készült az EFE Jegyzetsokszorosítójában 350 példányban. Vezető: Dr.Rácz József

EGY FEJEZET 250 ÉV TÖRTÉNETÉBŐL

(folytatás)

1944 őszétől a III. és IV. évesek gyorsított oklevélszerzés lehetősége folytán mentesültek a katonai szolgálat alól. A körülmények azonban nem nagyon kedveztek a tanulásnak, mindenkit a túlélés és a háború utáni jövő problémái foglalkoztattak. Egyre erősebben felvetődött a diákok politikai nézetének agitatív befolyásolásán túlmenő szervezkedés kérdése. Erre azonban nem kerülhetett sor, mert 1944 karácsonyán előbb Zoltay Endre kohómérnökhallgatót, majd egyidejűleg Kovács Mihályt és Balogh Bélát is őrizetbe vette a rendőrség. Zoltay Kőhidára került, Kovács Mihályt és Balogh Bélát a rendőrségi fogházban tartották zárva.

Miután a szervezkedést nem tudták bizonyítani, vizsgálati fogság után kiengedték őket, de a rendszerellenes kijelentések „veszélyessége" miatt rendőri felügyelet alá helyezték, hetenkénti jelentkezési kényszerrel. A diákok zöme – ha csak hallgatólagosan is – ellenezte a nyilasok rémuralmát. Nem fordultak a letartóztatottak ellen, inkább segítették őket és Sébor János dékán is egyetértőleg vette tudomásul a kényszerű hiányzást. A rendőri felügyelet azonban megakadályozta a szervezkedés munkáját, így a már eddigi tevékenységet folytatva a mielőbbi felszabadulásban reménykedtek..

Nehezen, de végül is sikerült beszélgetést folytatnom Zoltay Endre kohómérnökkel (Miskolc, 1985. március 13.). Elmondta, hogy a hallgatóság csoportjai náciellenesek voltak. Külön-külön csoportok voltak ezek, „kamaráktól", lakóhelyektől, évfolyamoktól függően is. 1944. március 19-én, amikor a nácik megszállták Sopront és kitették a város több helyére a Batesammelstelle táblákat, Zoltay éjjel ezeket leszedte és elvitte a lakására a Mátyás király utcába. Kiváló fűrészáru volt, ezért külön is örült a zsákmánynak. A Deák-tér és a Mátyás király utca sarkán lévő tábla helyére ráírta, hogy „Scheisse auf Euch!" A táblákat, másnap amikor a németek razziáztak az ügyben, szobatársa feldarabolta és elégette. Karácsonykor letartóztatták és a bánfalvi csendőrsre vitték, de napokig nem törődött vele senki. Onnan elvitték a Pozsonyi utca egyik házába, ahol a Nyilas Számonkérők vették kezelésbe. Innen civil nyomozó Kőhidára vitte. A 213. sz. cellába került. Bogdanov István volt a cellatársa, győri munkás, akit röpcédulázásért hoztak ide. Tudtak mindent, hogy mi történt. Igy a kivégzéseket, Bajcsy-Zsilinszky elítélését, stb. is. Közben lakásán többször házkutatást tartottak. Az első alkalommal egy német-orosz szótárt foglaltak le első bűnjelként, pedig azt a németek adták ki! Ügyét áttették a győri ügyészségre. Kőhidáról az év első heteiben átvitték a városházi zárkák egyikébe, ahol többek között együtt volt Balogh Béla soproni hallgatóval. Voltak ott szökött németek is, akik Oroszországból idáig sikeresen szöktek és itt csipték csak el őket.
Amikor már nem is számítottak szabadulásra egy derék magyar rendőrtiszt – nevére már nem emlékszik – lehetővé tette számukra a szökést.

Zoltay Endre elmondta azt is, hogy amikor a Balatontól megindult a németek ellentámadása Budapest irányába, Sopronban az Orsolyák zárdájában rendezték be a „Hirnchirurgisches Sonderlazarett"-et, ezt a kiemelt német sebészeti „Klimkót", ahol hosszabb ideig működött a híres Tönnis professzor, a „német Olivecrona". A győri vasúti híd mögött, azaz a vágóhíd mögött ideiglenes katonai röpteret építettek ki, itt szálltak le egyre sűrűbben a „Storch"-ok és hozták a súlyos sebesülteket. Innen is lehetett tudni, hogy a harcok megélénkültek és a németeknek óriási emberveszteségük volt. Bándi Dezső erdőmérnökhallgató kitünő parodista képességekkel rendelkezett. Ezt kihasználva a szakestélyeken hivatalos személyek előtt is kifigurázta Hitlert, a „mázolót". (10)

Dér Endre írja „Berepülő pilóták..." Egy MADISZ-titkár emlékei c. munkájában:
1944. márciusának egyik napsütéses reggelén, 19-én bedübörgött a háború Sopronba a Bécsi és a Lackner Kristóf útra. A soproni diákság hazafias érzelmű csoportja ezen a napon gyűlést szervezett a Bánya- Kohó- és Erdőmérnöki Karon. Az egyik alagsori teremben gyülekeztek a kora délutáni órákban, vagy kétszázötvenen. Mérnökhallgatók, a Pécsi Erzsébet Tudományegyetem evangélikus hittudományi karának hallgatói, s az Evangélikus Tanítóképző növendékei közül az elszántabbak. Az összegyültek szinte kivétel nélkül látták a Felkelő út torkát képező grund körülkerítését, s a virító feliratot: „Die Gefangenen",

s a fenti német szót Sopronban nem kellett magyarra fordítani. A német tankok már az ország belseje felé dübörögtek, a város tele volt német katonákkal, s a gyűlés résztvevői arról vitatkoztak, várják-e még a németellenes magyar törzskari tiszt által megigért puskát, gépfegyvert, s lőszert, vagy pedig rohanják meg a laktanyát, fogják az Ifjúsági Kör „flóbertpuskáit", s azokkal lőjék a németeket. Varga Domokos, a népi írók patronálta „Soproni Fiatalok" legaktivabb tagja, (11) oly tüzesen érvelt, hogy a hallgatók egy része mindenre készen indult volna a németek ellen. Ezt az utolsó pillanatban akadályozta meg a dékán, aki „Uraim, uraim – térjenek észhez! Minden hiába... Ne kövessenek el őrültséget!" kiáltásokkal oszlatta szét az ülést. Néhányan azért elmennek a laktanya irányába, de a kapuban az örök szürkeruhás, rohamsisakos németek. „Halt! Zurück! Los! Los!" – kiáltásokkal a hallgatókra szegezik fegyvereiket, melyek elől csak meghátrálni lehetett.

„Volt ebben a gyűlésben valamiféle kuruckodás, valaminő legénykedés; s tán hazardirozás is – fiatal életünkkel" – írja Dér Endre. A dékán tapasztalt emberként reálisabban látta át a kialakult helyzetet.

A megszállás magával vonta azt is, hogy sokan azontúl „egy kalap alá" vettek minden németet, osztrákot, sok poncichtert – soproni őslakót, pedig „számos derék hazafi volt közöttük, sőt megbujó, náciellenes kommunista is akadt közöttük. Akit később elfogtak s kivégeztek a pribékek...." „Ki gondolta volna az előző években, hogy épp a szigorú Deák János, Jánossy Lajos professzorok fognak össze velünk, s akadályozzák meg az egyetemi kar értékeinek, könyvtárának – és persze, fiatalságának! – nyugatra hurcoltatását...."

1944 március végén Pálfi Miklós, beledi parasztfiúból lett nyelvlektor (későbbi professzor) közvetítésével, aki állhatatos és következetes antifasiszta volt, ismerhették és olvashatták a hallgatók a Békepárt röpcéduláját Sopronban is. Április végén váratlanul és hirtelen lezárták a félévet. A hallgatókat hazaengedték, akik rettegve várták a behivókat, a „Soproni Fiatalok" csoportulása tagjai; akik résztvettek a különböző antifasiszta, volksbundellenes megmozdulásokban, rendezvényeken, a letartóztatásokat.

A gettók felállítása után Dér Endre felháborodással intézett körlevelet évfolyamtársaihoz, melyben többek között az alábbiakat írta: „A zsidókérdés megoldásában állatiasak vagyunk, úgy látom mindenütt! Az, amit Csabán csináltak, nem nevezhető távolról sem ker. erkölcsiségnek, hanem aljas barbarizmusnak! – Ami a politikát illeti, benne vagyunk a slamasztikában alaposan, ezt minden józan ember belátja." (12)

Az egyetemi tanárok, rektorok védő akciókat szerveztek a zsidószármazású tudósok, kollégák érdekében. Igy például a soproni neves professzor, Kövesi Antal érdekében is szót emelt a M.kir.József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem akkori rektora, Doby Géza és más professzorok, így Csürös Zoltán is. Kövesi professzor megmenekült, „mentesítést" kapott. Ez azonban nem jelentette a tényleges mentesítést, megmenekülést, hiszen megkapta ezt, pl. Halász Gábor író-könyvtáros is, akit azután Balfon később elpusztítottak. (13)

A mentési munkálatokba több csoport kapcsolódott be, így pl. Székely Mátyás csoportja, amelynek tagja volt dr.Böhm Ferenc is. Bömh elvállalta az egyik munkaszolgálatos tábor parancsnokságát is az ügy érdekében, de a keretlegénység feljelentette. A Margit-körútról Sopronkőhidára vitték és itt halálra ítélték. Csak a Vörös Hadsereg gyors előrenyomulása mentette meg. (14)

1944 őszén – telén megváltozott a város képe. Ide költözött, menekült számos állami és nyilas szervezet. (15) 1944 szeptemberétől az egyetem élete is kényszerűen eltért a megszokottól. Szeptember 14-én a dékán igazolta a hír vételét, hogy a kassai Kereskedelmi Főiskola berendezési tárgyai útban vannak Sopron felé és ezek a kar pincéjében helyezendők el. Október 13-án ez megtörtént. A Vallás és Közoktatásügyi Minisztérium rendelkezése értelmében a szegedi Állami Polgári Tanárképző Főiskola felvevőhelyéül is Sopront, ill. a soproni kart jelölték ki. 1944. szeptember 29-i, illetve október 2-i dátummal kelt értesítés szerint a szegedi Tudományegyetem elhelyezéséről is itt kellett gondoskodni. Ebben az időszakban jelent meg a Kiürítési Kormánybiztos rendelkezése, miszerint működésképtelenség esetén a Műegyetem budapesti karai a honvédelmi érdekből szükséges mérnökkiképzést a soproni kar helyiségeiben kötelesek folytatni. Sopronba menekült a Pécs Antal Bánya-, Kohó- és Mélyfúrási Középiskola, amely négy tantermet és egy tanári szobát kért az egyetemen 1944. októberében. 1944. november 16-án megérkezett az Országos Elhelyezési Kormánybizottság 5673/44. számú intézkedése a budapesti Műegyetem áttelepítéséről. Ennek következtében módosították

az órarendet. Az oktatók elhelyezéséről a város tartozott gondoskodni. Sopronba kellett költöznie a rektornak, a rektori hivatalnak, az összes dékáni hivataloknak, a Műegyetem Gazdasági Igazgatóságának, sőt a V.K.M. 8/1944. számú rendelkezése szerint a Rektor székhelye Sopron, a Németországban működő magyar egyetemi hallgatók doktorrá avatása is Sopronban történik ezentúl. A dátum 1944. december 6. (1945 januárjában azután elrendelték a Németországban működő egyetemi tanfolyamok szigorlatainak is soproni megtartását!) A rektor már 1944. december 5-én megkapta Rajniss nyilas miniszter utasítását, hogy „kormányzásának ellátásának céljából állandóan Sopronban székeljen", ha Sopront is elhagyni kényszerülne, Németországban székhelyét ki fogják jelölni.

Rajniss Ferencnek „kezdettől fogva" sok baja volt a soproni egyetemmel, hallgatóival és tanáraival egyaránt. Közismert a soproni hallgatók volksbundellenes harca, az viszont alig, hogy a nyilasok és a Gestapo a tanári kart is állandóan szemmel tartották, rövid időre letartóztatták Modrovich Ferenc, Tárczy-Hornoch Antal és Vendel Miklós professzorokat is. Rajniss mindenről tudni akart és tudott is. 1944. november 25-én pl. azt írta a soproni dékánnak, hogy több oldalról szerzett értesülése szerint a soproni hallgatók kihivó magatartást tanusítanak a németekkel szemben, a velük való esetleges fegyveres összetűzés a magyar nemzet számára beláthatatlan súlyos következményekkel járhat. Sürgős intézkedéseket és erről, valamint a helyzetről közvetlenül hozzá részletes jelentést kért. (16) Tudnunk kell továbbá, hogy a soproni egyetem ebben az időben a Műegyetem kara volt, pontosabban a József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya-, Kohó- és Erdőmérnöki Karaként működött. Az itteni professzorok is a Műegyetem tanárai voltak! Amikor tehát ilyenekről van szó, Sopron is ide értendő!

A soproni dékán ezidőben a nemzetközi hírű Cotel Ernő volt, – Rajniss figyelmeztető levelének is ő volt a címzettje – aki 1944. novemberében Budapestre utazott, mert nem akarta szolgálni a nyilas kormányt. Maga írta 1945. április 10-i levelében: „Most már bevallhatom, hogy novemberben – betegségem mellett – azért is kértem betegszabadságot, mert nem akartam a nyilas kormányt mint hivatalfőnök szolgálni. Tudták, hogy szabadkőműves voltam, féltem a letartóztatástól annál inkább, mert a soproni nyilas főispán esetleges második olyan kívánságának, hogy Szálasiék országgyűlésén részt vegyek, visszautasítottam volna." (17) A kar vezetését az ugyancsak nagyhírű Sébor János professzor vette át, akinek érdemeit a németellenes küzdelemben mindmáig nagyra becsülik bányász-erdész-kohász generációk. Szerény ember volt, ezért ritkán nyilatkozott arról az állandósult harcáról, melyet éppen Rajnissal folytatott. Annyit azért leírt és ez nyomtatásban is megjelent, hogy a kitelepítéssel kapcsolatos sorsdöntő napon a tanári kar a presszióval szemben józanságról és mélységes hazaszeretetről tett tanuságot. (18) A József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem Bánya- és Kohómérnöki Osztályának, valamint Erdőmérnöki Osztályának Sopronban 1945. január 3-án tartott osztályülésein elhangzottak alapján ismerjük Rajniss reagálását is a soproni professzorok ellenállására a nyilas törekvésekkel szemben, főleg a kitelepítésekkel szemben: „Rajniss miniszter soronkívül kihallgatáson fogadta a rektort, aki beszámolt a drezdai helyzetről. (Kitelepült hallgatók, gépészek-vegyészek helyzetéről. Szerző megjegyzése.) A miniszter neheztelt, hogy akadtak tanárok, akik Csilléri (András kormánybiztos, szerző megjegyzése) előzékenységét túlzott mértékben igénybevették. Súlyos betegség, magas kor és hasonló okok nélkül valamennyi tanár igénybevette. ... A miniszter nem akar addig várni, amíg Budapest felszabadul. Megkérte a rektort, hogy Karunkból még azokat a tanárckat is, akiknek különben nem kellene a tanfolyamra kimenni, bírja rá a Németországba való kimenetelre." (19) Mindezek ismeretében és az idevonatkozó történeti irodalom tanulmányozása után – vitákkal kapcsolatosan is – megerősítem, hogy „Rajniss Ferenc a Nemzeti Szövetség 1944. december 5-i ülésén durván kifakadt többek között a soproni egyetem ellen, mivel nem akart kitelepülni Németországba. (20) Rajniss Sopronban fakadt ki az egyetem ellen, azaz a Sopronban lévő egyetem ellen, mert a harmadik mondatban névszerint szól a budapestiekről, tehát azokról, akik ott maradtak és a felszabadult területen lévő kolozsvári és szegedi egyetemek példáján agitáltak részben sikertelenül a maradás mellett. A budapesti Tudományegyetem vezetőit már december 3-án „kiosztotta" Rajniss, amikor azt írta többek között, hogy „Vegye tudomásul Prorektor úr, azt a miniszteri véleményemet, hogy mindenki, aki a magyar ifjúság és a magyar tudományos élet képviselőinek lehetséges elszállítását bármilyen irányú propagandával megakadályozni igyekszik, Szovjet-Oroszországot szolgálja. Prorektor úrat a jövőben felelőssé teszem a háborús egyetemi tanfolyamok meg-

mentésére indított akció körül tapasztalt sajnálatos jelenségekért, és mindent elfogok követni a defetista állásfoglalások letörésére. Budapest, 1944. december 3. „Ennek a levélnek az volt egyébként az előzménye, hogy a Pázmány Péter Tudományegyetem rektora (ehhez az egyetemhez tartozott az orvosi kar is) 1944. december 2-án iratot akart átadni Rajniss-nak, amelyben tiltakozást jelentenek be a tervezett kitelepítéssel kapcsolatban, de Rajniss akkor (már) nem volt Budapesten. Erre jött Rajniss levele, amelyről dr.Mauritz Béla rektor azt írta, hogy ilyet az egyetemi rektor 300 év alatt sohasem kapott. (21)

Rajniss december elején már Sopronban volt és itt mondta 5-én, hogy egy tanárt tegnap már lefogatott, és le fogja fogatni a többit is, ha tovább akadékoskodnak.

Nem tudunk róla, hogy 4-én Sopronban letartóztatott-e valakit Rajniss, ha igen akkor valószínűbb, hogy Sopronból nem Pesten, hanem itt a helyszínen. Azt hiszem azonban, hogy ez csak fenyegetés volt és blöff!

/ Dr.Hiller István

(10) Dr.Pankotai Gábor szíves közlése 1984. november 21.

(11) Egy igen lelkes, a népi írók Sopronhoz kötő ev.liceumi tanár, Csaba József szerkesztette a „Nyugati őrszem" c. rendszertelenül megjelenő folyóiratot, jórészt saját, szerény tanári fizetéséből pótolgatva a hiányt a nyomdaköltséghez. „Ahogy lehet" módon rázódtak össze e számok, a „Soproni Fiatalok" nevű csoportosulás kiadványai. Ezek progresszív, haladó, németellenes tendenciájú, ráfizetéses lapok voltak.

(12) Uj Auróra, 1974. 3. sz. 39-60.

(13) Lévai Jenő: Szürke könyv magyar zsidók megmentéséről. Bp. 1946. Officina. 108-109. és Hiller-Németh i.m. 44. A Nehézipari Műszaki Egyetem Fémkohászattani Tanszék professzora, dr.Horváth Zoltán egyetemi tanár, a műszaki tudományok doktora 1984. január 19-én a szerzőnek a következőket írta: „Kedves Barátom! Nagy érdeklődéssel olvastam legújabban megjelent könyvedet. Különösen az egyetemi oktatók és hallgatók ellenállásával foglalkozó rész volt számomra igen érdekes. Ezeknek az eseményeknek részben átélője, részben résztvevője voltam, mert 1940-től 1944 őszéig voltam egyetemi hallgató, utána pedig a Tanszékre kerültem. A sok érdekes adat és esemény közlése mellett hiányolom, hogy nem említed a könyvben a Kövesi Antal professzorral történt eseményeket. Őt 1944 nyarán zsidó származásunak minősítették és a többiekkel együtt gettóba hurcolták. Tudomásom szerint elsősorban Hornoch professzor úrnak az érdeme, hogy a gettóból egy-két napos ott-tartózkodás után kihozták. Ettől az időtől kezdve egészen a felszabadulásig lakásában tartózkodott és szobáját még bombázáskor sem hagyta el. A hallgatóktól nagyon szép viselkedésnek tartom, hogy zsidó származása miatt nem idegenedtek Tőle, sőt szimpatizáltak vele. Mivel Kövesi professzor úr lakását nem hagyta el, ezért a hallgatók lakására jártak vizsgázni, illetőleg szigorlatozni. Lényegtelen elírás a könyvben, hogy Parvi Ádám, aki Lengyelországból menekült, a Soproni Egyetemen kohómérnökként végzett és nem bányamérnökként. Végzése után a soproni Horváth csemegekereskedő Anna nevű lányát vette el feleségül. A felszabadulás után visszatért Lengyelországba és nyugdíjba vonulásáig Novahután dolgozott, mint kohómérnök. Valószínűleg tudsz róla, mégis közlöm, hogy Csaszlava Jenőné az egyetemi könyvtár dolgozója volt."

(14) Lévai i.m. 40.

(15) Itt tennék még ezzel kapcsolatban néhány megjegyzést. Sopronban jelent meg a nyilas kormány hivatalos közlönye és a Nyilaskeresztes Párt központi lapja az Összetartás is. Szálasi „székhelyével" kapcsolatosan néhány idézet a sok közül: „Szálasi számára Brennbergbányán, a sporttér melletti hegy gyomrában találtak biztonságos óvóhelyet. A háború után bányászok mesélték, hogy a nemzetvezető a minden igényt kielégítő, feltétlen biztos óvóhelyen párját ritkítóan gyávának mutatkozott." (SSz, 1970.32.) „.... Igy jutott azután a soproniak osztályrészéül a kétes hírű „dicsőség", hogy a nyilas országgyűlés, kormány és egyéb pereputtyuk jóvoltából városuk „fővárosi" rangra emelkedett." (SSz. 1970. 39.) „A Szombathelyen székelő politikai-rendészeti osztály detektívjei természetesen Sopron városát is felkeresték, mely ekkor már a nyilasok fellegváraként volt ismeretes." (SSz. 1970. 242.) ...„még a „nyilas fellegvár" falai között is szabotázs-kísérletekkel, baloldali szervezkedésekkel és antifasiszta propaganda tevékenységgel próbálták meggyorsítani a fasiszta uralom mielőbbi hazai összeomlását." (SSz. 1970. 245.)

(16) V.ö.: Igmándy Zoltán: 25 év krónikája. Mindnyájan voltunk egyszer az Akadémián... Sopron, 1970. EFE 95-111. Valamint: Tamás László: Ifjuságunk élete a két világháború között. U.o. 145--172.

(17) EFE K.I.4/eln./1945 és 7/eln./1945.

(18) A témával kapcsolatban Sébor János a következőket is írja: „Az 1944. év harmadik negyedében a szovjet haderő előnyomulása elől nyugat felé menekülő alakulatok és a nyilas kormány Sopront szemelte ki főszállásul. Ez városunkban kimondhatatlan megpróbáltatásoknak, Főiskolánkra sorozatos veszélyeknek vált kútforrásává. A nyilasok Sopronba való beözönlése azt a látszatot keltette, mintha maga a hivatalos város és az itteni intézmények, közötte Főiskolánk is nyilas szellemtől lett volna áthatva. Ennek a látszatnak hatását évekig érezte Sopron városa és a Főiskola. Ez a hiedelem olykor még napjainkban is kísért. Pedig a tények azt igazolták, hogy különösen Főiskolánk ettől távol állott, mert a nyilasokkal és a Volksbunddal szemben több ízben határozottan állásfoglalt. ...Városunkat az ellenséges bombázások 1944. december 6-ig megkímélték. Erre a napra hirdetett a nyilas kormányzat Sopronba képviselőházi ülést, s ekkor érte a várost az első bombatámadás." (Erdőmérnöki Főiskolánk 10 éve. Az Erdő, 1955. 170.) V.ö.: Papp István: Adalékok Sopron város felszabadulásának történetéhez 1944-1945. EFE Tud.Közl.1970. 1-2.

(19) Osztályülési jegyzőkönyvek alapján az EFE Központi Irattárában.

(20) V.ö.: SSz. 1978. 220. és SSz. 1980. 136.

(21) Maurits Béla professzortól tudjuk meg azt is, hogy Rajniss 1944. november elején összehivta az összes rektorokat és ott előadta, hogy szerződést kötött Ribbentroppal a tudósok, tanárok, művészek és az ifjúság egy részének kitelepítésére. Ezen ott volt a soproni kart is képviselő műegyetemi rektor is. (Lásd: Karsai Elek: Itél a nép. Bp. 1977. Kossuth K. 134-135.)

HÁROM ELKÉPZELÉS A MAGYAR GAZDASÁG REFORMJÁRÓL

(Részlet. A háromból az egyik elképzelés. – a szerk.)

A gazdasági reformok „reneszánszát" éljük. Néhány megvalósult elképzelés hatását naponta érezhetjük. A közelmúlt reformgondolataiból hármat választottam ki rövid bemutatásra, összehasonlításra.

Liska Tibor koncepciója a legradikálisabb: a mai gyakorlattal és elvi vonatkozásban is gyökeresen új. A következőkben Bársony Jenő: „Liska Tibor koncepciója, a szocialista vállalkozás" c. ismertetője (I) alapján mutatom be, a leglényegesebbekre szorítkozva.

A termelési eszközök társadalmi tulajdonát követeli azért, hogy azt senki (állam vagy annak nevében egy bürokratikus réteg) ne sajátíthassa ki, így szerezve magának rendelkezési monopóliumot. Gazdaságunkat fejlett árutermelő gazdaságnak tartja, ezért ehhez adekvát valóságos pénzt és piacot kíván. Ez a feltétele a nemzetközi munkamegosztásba való bekapcsolódásnak a szabad versenynek és a kereslet-kínálat összhangjának. (Liska nem tartja a világgazdaság piaci versenyét és áralakulását ideálisnak, mégis ezt választja a jelenlegi árkonstruálás helyett.) Koncepciójában a szabad verseny elválaszthatatlan a demokráciától, melynek alapja a társadalmi, gazdasági pozíciókért való szabad verseny joga. E versenyben az érvényesülés kritériuma csak a társadalom számára nyújtott teljesítmény lehet.

A szocializmus autentikus társadalmi magatartásformája a vállalkozás, melyet a következőképpen kell lehetővé tenni.

– Mindenki számára induló tőkeként biztosítani kell a „társadalmi örökséget".

– verseny keretében a társadalmi tulajdon használatának jogát,

– a sikeres vállalkozásból adódó „erkölcsi tőkéjé"-nek gyarapodásával a nagyobb vállalkozás lehetőségét.

Ebben a versenyben a munkások nem bérmunkások, hanem egyéni vállalkozók, akik leginkább a választott kollektivában érzik kifejthetőnek képességeiket. (Így a teljesítmény szerinti jövedelemszerzés érvényesülne a jelenlegi „munka szerinti elosztás" elvével szemben, amely a gyakorlatban inkább csak munkakör, életkor, papíron meglévő szakképzettség, beidegződött tekintély szerinti bérezést jelent.) A vállalkozás lehetőségének megteremtésében még fontos szerepe van a vállalkozás „játékszabályainak" ellenőrizhetőségére, a vállalkozások teljesítményeinek mérhetőségére.

A vállalkozás tárgyát képező tulajdont nevezi Liska „személyes társadalmi tulajdonnak", ami verseny révén kerül társadalmiból személyes tulajdonba. (Úgy véli, hogy a vállalkozó érdeke, hogy a vállalkozásba vett társadalmi tulajdonegységet a megőrzésen kívül felújítsa, racionalizálja. Ez biztosítaná a társadalmi tulajdon össznövekedését.) A tőkeérték 4 fogalmát vezeti be:

a reális érték a vállalkozásba vett egységek értéke, melyet leszerelve értük kapni lehet. Ezzel a vállalkozó szabadon rendelkezik, nem kell az amortizációt nyilvántartani, leszámítani, de kötelező a reális értéknek megfelelő összeget a vállalkozása végén visszaadnia.

A fiktív tőke az, amelyért a társadalom vagy az azt képviselő szerv a társadalmi tulajdont személyes vállalkozásba adni hajlandó. Ez voltaképpen „kikiáltási ár", amely a tiszta jövedelem értékének ($mv+m_c^c$ érték) az érvényes kamatlábbal tőkésített összeg.

A tervpiaci érték az áremelésen kialakuló legmagasabbra licitált fiktív tőkeérték. (Ennek alapján a személyes társadalmi tulajdon két formában van jelen: működő tőkeként – amellyel termelnek – és fiktív tőkeként – amennyire jövedelmező a termelés. E kettő egysége nagyfokú mobilitást és aktivitást kölcsönöz ennek az új formának.)

A tervpiaci érték és a „kikiáltási ár" közti különbség a vállalkozó „erkölcsi tőkéje", melylyel gyarapítani kívánja a társadalmi tulajdont.

A vállalkozók tervpiaca tehát úgy működik, hogy a társadalmat képviselő valamilyen szerv a társadalmi tulajdont a vállalkozók között „elárverezi". Ám a vállalkozók tervpiaci értékére bárki, akár a vállalkozás beindulása után is ráli-

citálhat, és ezzel az ő kezébe kerül a vállalkozás. Liska szerint ez a „tervpiaci verseny" a társadalmi munkamegosztás felülről való tervezését helyettesíti, és nagyobb tervszerűséget biztosít, mint a bürokratikus tervgazdálkodás.

A vállalkozás pénzügyi garanciája a vállalkozó „társadalmi öröksége": a társadalmi vagyon egy állampolgárra eső hányada (az egy személy egész életére szóló juttatások átlagos összege). Ennek fejében a vállalkozó lemondana a mostani „feudális" jellegű juttatásokról és társadalmi öröksége kamataiból fedezné ezeket. A társadalmi örökség egy része szolgálna kockázati alapul a vállalkozás elindításához.

Ha a vállalkozó „veszít" csökken az életszínvonala, de egzisztenciális létében nem lenne fenyegetve, mert a társadalmi örökség csak bizonyos hányadát vehetné igénybe vállalkozásához.

A vállalkozó erkölcsi tőkéje növekedésével nagyobb lehetőséget kapna a befektetésre. További lehetőséget adna a társadalmi megtakarításból nyert célhitel, mely után – ha sikeres a vállalkozás – kamattöbbletet kellene fizetnie. Halálakor mind a felhalmozott erkölcsi tőke, mind a társadalmi örökség megmaradó része visszaszállna a társadalomra. A vállalkozó bármikor kiszállhat a vállalkozásból, ha letörleszti a vállalat tervpiaci értékét. Az állam haszna pedig az eddiginél kedvezőbb vállalati eredmény utáni magasabb kikiáltási árban, illetve az ez után járó kamat növekvő hozamában mutatkozna meg. (Liska szerint ez lényegesen magasabb lenne a mai évi adóknál.)

A társadalmi tulajdont egy bankszerűen működő intézményrendszerre bízná. Ennek funkciói: a társadalmi tulajdon számbavétele, a kikiáltási ár megszabása, az árverés lebonyolítása a tervpiaci verseny keretében, a tervpaci értékek változásainak nyilvántartása, hitelnyújtás a vállalkozóknak (a már említett határokon belül), a társadalmi megtakarítások célhitelként való továbbítása.

Liska koncepciója elhatárolódik mind az állammonopolizmus, mind az önigazgatás, mind a szabadversenyes kapitalizmus modelljétől. A vállalkozó és a dolgozó kapcsolata új: a nagyvállalkozó a kisvállalkozókon keresztül, ezek az egyéni vállalkozókon keresztül képesek a vállalkozás sikeres teljesítésére. Az egyéni vállalkozók esetében a norma jelenthetné a kikiáltási árat, viszont a tervpiaci értékként vállalt túlteljesítés haszna korlátozás nélkül a feladatra vállalkozót illetné. l.: Valóság 1981. 12. sz.

Gondolatjel 1984. 1. sz.

FELHÍVÁS

A Szervezési és Vezetési Tudományos Társaság Fiatalok Bizottsága ötödik alkalommal rendezi meg a Fiatalok Fórumát. Irányító és gazdálkodó szervezeteink számára egyaránt napjaink legaktuálisabb fogalomkörével foglalkozunk majd „Piac-verseny-kockázat" címmel 1986. július 10-12-én Nyíregyházán.

A konferencia célja, hogy olyan vezetési és marketing elméleteket, illetve módszereket mutassunk be, amelyek lehetővé teszik az egyre nehezebbé váló gazdálkodási körülmények között, versenyhelyzetekben is az optimális piaci érvényesülést.

Konferenciánkra előadóként és résztvevőként is fiatal szakemberek jelentkezését várjuk, hogy a tervezett szekcióüléseken – Makroszintű piacfejlesztés, Vállalkozás, Vezetéstudomány, Marketing elemek – megvitathassuk fiatal kollegáink tudományos és gyakorlati tapasztalatait, elképzeléseit.

Előadásra jelentkezési lapot az SZVT Titkárságán lehet igényelni személyesen vagy írásban. (Bp. VI., Anker köz 1-3. 1368.)

Jelentkezési határidő az előadás tartására: 1985. november 30. A konferenciáról további felvilágosítást Horváth Márta ad a

154-250/568-as telefonon.

SzVT
Fiatalok Bizottsága

SZOCIALISKA VÁLLALKOZÁS

KÖZGAZDÁSZ

„Liska elvtárs kutasson...” (?)

Liska Tibor (59 éves) közgazdász. 1954-ben a Közgazdasági Szemlében jelent meg Máriás Antallal közösen írt cikke: A gazdaság és a nemzetközi munkamegosztás. A hatvanas évek elejétől újra elméleti közgazdasági munkát végezhetett. 1963-ben a Közgazdasági Szemlében jelent meg a Kritika és koncepció című, korát szinte jóval megelőző írása. A hatvanas évek közepén született meg Ökonosztát című műve.

1979-től az általa kezdeményezett szocialistavállalkozás-kutatás vezetője. A nyolcvanas évek elején nyitott közgazdasági vitákat rendez a vállalkozáskutatás témakörében.

Liska Tibor és a Vállalkozáskutató Csoport egyetemünk falai között működik évek óta. Munkamódszerük, kutatási eredményeik, gazdasági kísérleteik rendkívüli érdeklődést keltettek az egyetemen, nyitott vitáik nyilvános fórummá tették az egyetemet. A Vállalkozáskutató Csoport működése – a hírek szerint – az utóbbi időben kérdésessé vált Liska Tibor, a VKCS vezetője avatott be abba, mi és hogyan történt valójában.

Lakása jelenleg nem lévén, dolgozószobájában fogadott Liska Tibor: egy gellérthegyi ház tatarozott pincéjében beszélgettünk. A cikk több órányi magnófelvétel rövidített eredménye.

Liska Tibor rögtön egy levelet mutat, amelyben az MTA egy magasrangú tisztviselője közli, hogy a Vállalkozáskutató Csoportot 1985. márciuis 31-ig finanszírozzák.

– Azt jelenti ez, hogy a kutatócsoport megszűnik?

– Ez nem ilyen egyszerű. A válaszhoz tudni kéne ugyanis, hogy megszünhet-e valami, ami papíron nincs is. Nézze, a tudománypolitika meglehetősen furcsa körülmények közé szorított bennünket. Gondolja csak meg: egy gyerek se tartja kezében anyakönyvi kivonatát a mamája hasában, és mégis mennyi-mennyi jog megilleti őt már születése előtt. A tudományos kutatás lényegében hasonló folyamat lenne, csakhogy a legelső kérdés, amit egy kutatónak szegeznek, mielőtt bárhol szóba állnak vele: van-e papírja, amivel igazolja, hogy jogosan dolgozik valamin. A tudományos eredménynek még megszületése után is hiányoznak az alapvető jogai ahhoz, hogy megerősödhessen, felnövekedhessen. A bürokrácia szempontjából csak az létezik amiről papír van, papírja viszont csak annak lehet, aki vagy ami eddig nem volt, az legyen, még akkor se lehet, ha már évek óta működő dologról van szó.

A Vállalkozáskutató Csoportnak mind a mai napig nincs semmiféle hivatalos alapítólevele. Kérdezhetné persze, hogy miért nem szereztük be. Azért, mert egyszerűen nincs kinek feltenni azt a kérdést, hogy kell-e vállalkozáskutatás. Nincs minisztérium, nincs tanszék, nincs tanács, nincs senki, aki magára vállalná a triviális választ erre a kérdésre. Az egyetlen megoldott kérdés az ügyben az, hogy én nem halok éhen. A hetvenes évek végén ugyanis az akkori kulturális miniszter valami csoda folytán státust adott nekem a közgazdasági egyetemen...

– Ön tehát az egyetem oktatója? Melyik tanszéken?

– Azt nem tudom. Egy biztos csak: fizetésnapon oda hiába megyek, ahol előző hónapban felvettem a pénzem, mert ott biztosan nincs. Kész talány, éppen hol kapom meg, az utóbbi időben a rektoriban jutottam hozzá.

Tudományos főmunkatársnak vettek fel, 8000,- forinttal, ami annak idején nagy pénz volt. Ugy hallottam, okozott is ez némi meglepetést, mire valaki azzal nyugtatta a kedélyeket, hogy az infláció majd elmossa a feszültséget. Hát ez teljesen bevált, sőt ma már a legmagasabbról a legalacsonyabban fizetett öregek közé kerültem. Mindenesetre volt akkoriban egy sokk a levegőben, hogy hátha igazam volt a világpiaci árakkal, meg egyebekkel kapcsolatban, és szinte rehabilitációnak volt tekinthető, hogy hosszú harc eredményeként engem is beengedtek a közgazdasági egyetemre. Akkora csodát azonban senki sem tudott tenni, hogy a munkámhoz a szervezeti kereteket, a helyiséget, a kiszolgáló apparátust, a kutatói státuszokat is megteremtse.

Kaptunk ugyan pénzt az Akadémiától, de az céltámogatás volt, olyan, amilyet egy már működő, infrastruktúrálisan rendezett alapellátással biztosított egység kap bizonyos téma kutatására. Céltámogatást tehát kapunk, de amit támogattak, az hivatalosan nem létezik azóta sem.

– Mégiscsak kellett lennie valamiféle bizakodásnak, elismerésnek, optimista hangulatnak a kutatásait illetően, hisz enélkül aligha került volna ide....

– Szerencsére pesszimista hangulat volt! Mindenki érezte, hogy a gazdaságban baj van, és az a felismerés is megszületett, hogy valamit csinálni kéne. Ez az útkeresés teremtett nekem is némi lehetőséget. Aztán ez a hangulat megváltozott – optimizmussá, amit arra alapoztak, hogy mi megússzuk a válságot. óriási fegyvertényként került a köztudatba, hogy az országnak nem kellett fizetésképtelenséget bejelentenie, hogy nem kellett az adósságok átütemezését kérni, holott teljesen nyilvánvaló ennek az ára és forrása: az import és a beruházások aggasztó visszafogása és az életszínvonal-növelés korlátozása. Hozzájárult a halogatáshoz, hogy a rendszer valamelyes rugalmasságáról is tanúbizonyságot tett azzal, hogy amikor az importkorlátozások botránnyal fenyegettek, nem volt mosópor, meg más ilyesmi, akkor hajlandó volt a legirritálóbb intézkedéseket korrigálni, s ezzel elejét vette a hiányok rendszeres növelésének. És ez nem semmi, ezt szeretném hozzátenni. Az emiatti lelkesültség hangulatában azonban semmi sem történt azért, hogy átgondoltabb, érdemibb, mechanizmus feltételei alakuljanak ki komolyabb reformmal ma sem dicsekedhetünk, sőt az optimizmus ennek ellenérdekeltséget teremtett.

Növekedett ugyanis a félelem, hogy ezt a kicsit, amit már elértünk, ne veszélyeztessük, ne legyünk túlzottan kísérletezők. Akkortájt mindenhol olyan cikket lehetett olvasni, hogy megalapozatlan kísérleteket nem lehet csinálni, az emberek nem fehér egerek. Erre mondom én azt, hogy a jelenlegi nemcselekvés maga az állampolgárok jövőjével való mindennél kockázatosabb kísérletezés.

Ezzel a gondolkodásmóddal szoros összefüggésben van, belőle egyenesen következik az a tény, hogy végül mind az egyetemen, mind az Akadémián mellékes, nem rájuk tartozó dolognak tartják a kutatásainkat, s az egész nem aktuális számunkra.

– Milyen szerepet játszottak a kutatásokban, a kutatócsoport és az Ön további sorsában az egyetemen az idő tájt megtartott nyilvános viták?

– Ha én óvatos politikus vagyok, akkor magam állítom le a vitákat, sőt, el se kezdjük őket. Az még nem lett volna baj, ha zárt ajtók mögött a szűk szakma vitatkozik, azt lehet. De azt a „bűnt", nem lett volna szabad elkövetni, hogy a fiatalokat, a közgazdászhallgatókat beengedjük a viták-ra! Szeretném rögtön hozzátenni, nem bántam meg, hogy nyilvános viták mellett döntöttünk, ma is az a véleményem, hogy ezt az áttörést meg kellett kísérelni! Nem hiszem hogy a tudomány elzárható bárki elől is mint egy klerikális szentély! Ezt a dogmatizmust én elfogadhatatlannak tartom, ez nem tudománypolitika, hanem klerikális maradiság, és ebben a magyar tudománypolitikának önkritikát kell gyakorolni! Természetes, hogy ami új, izgalmas, az érdekli a fiatalokat, én is ilyenfajta vitákra jártam egyetemista koromban. Emlékszem, milyen élmény volt számomra, mikor egyszer Karácsony Sándor, arra a kérdésre: Politizálhat-e a diák? Azt válaszolta: olyan ez, mintha azt kérdeznék, ugathat-e a kutya. Nyilván maga se hiszi el, milyen óriási kijelentés volt ez akkor. Szerintem a tudomány nem lehet zárt, dogmatikus, arisztokratikus, hiszen azokban a kérdésekben, amikre nem tudjuk a választ, nincsenek szakértők és nincsenek pancserek: mindenki tehet valamit a továbblépésért. Ha rajtam múlik, száz és száz ilyen vitát fogok rendezni szerte az országban, míg végül nevetség tárgya lesz, hogy mindenhol vitatkozunk majd a közgazdasági dolgokról, csak épp az egyetemen nem.

Ez harc, olyan, amiben az ember nem engedhet. Makacsul kitartok a véleményem mellett: ha nem tudunk értelmes diákokkal a tudomány dilemáiról vitatkozni – a nemtudomokat is beleértve –, akkor oktatás helyett csak dogmatikus, klerikális idomítás folyhat az egyetemen. De tágabb értelemben is tarthatatlan a „vakulj, paraszt"-elv, ami szerint az alapvető dilemák csak a tömegkommunikáció színvonalán jutnak a lakossághoz. Aki azt hiszi, hogy ez így maradhat... – nos, hadd he-

lyettesítsen – a szövegben most először, de nem utoljára – Liska Tibor itt következő mondatait azzal, hogy szerinte ez így nem maradhat.

– Százan és százan jöttek el annakidején ezekre a különös hangulatú, vonzó légkörű vitákra. Meglepte önt ez a nagy érdeklődés, vagy csak igazolta várakozását?

– Bizonyos mértékig meglepett. Mint ahogy az is meglep, ha pikánsan érdekesnek tartják azokat a dolgokat, amiket irok. Nem értem, mi abban a csodálni való, hogy leírom amit látok. Leírom egy olyan országban, ahol már nem a legdogmatikusabb állítások létrehozása favorizált. Ahol a politika túl van már a legnehezebb, legsötétebb szakaszán. Igaz, még mindig érvényes, hogy mind tisztábban látunk ugyan, de nem valljuk be amit látunk, mert hátha baj lesz belőle. Furcsa ez a fölösleges óvatosság. De miért kéne nekem nem merni, mondja meg. Mit veszíthetek?

Én nem vívmánynak, hanem természetesnek tartom, hogy ma az ember legalább olyan szabadon beszéljen vagy gondolkodjon, mint én. Furcsa, hogy az embert körüllengi valami misztikum, hogy ő a csodálatos igazmondó...

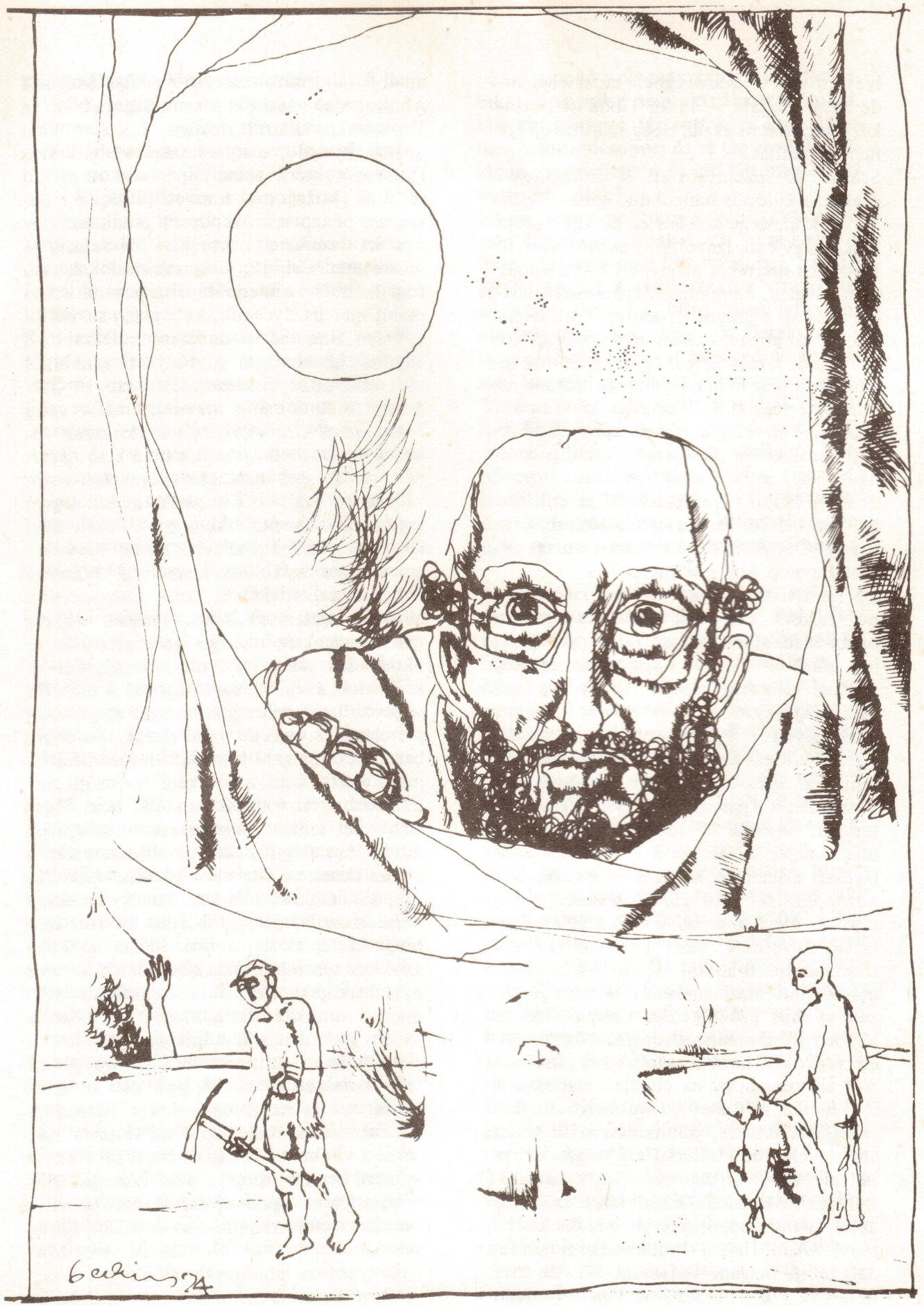
– Érzi tényleg, hogy mitosza van?

– Igen. Tudom. És zavar, nem egészen értem az egészet. Semmi csodálnivalót nem találok a pályafutásomban. Egész életemben olyasmivel foglalkoztam ami a maga idejében tabu volt. Korábban a világpiaci árbázis, a hatékony gazdálkodást középpontba állító gazdaságossági számítások és mechanizmusok voltak elfogadhatatlan fölvetések, most a vállalkozás és a szocializmus tulajdon szerinti és nemcsak magatartási összekapcsolása a nem legalizált gyanus próbálkozás. Ebben az értelemben a tudomány alvilágához tartozom, én vagyok a haza legutolsó közgazdásza. Azt állítom, hogy az elméleti alapokat is lényegesen változtató, továbbvivő alapkutatás kísérletezés, publikálás, nyílt viták stb. is elkerülhetetlenül szükségesek. Tehát nemcsak olyan, egyébként hasznos, kompromisszumos kísérletezgetés kell, amely gondosan megkerüli a rázós kérdéseket. Amit írtam munkásságom során, azt mind magam fedeztem föl, de erre nem vagyok büszke, ez nem valami különös talentum eredménye, hanem inkább a műveltségemből következik. Amikor első írásaimat megmutattam Nagy Tamásnak, kiderült, hogy egy csomó dolgot Ricardo, meg mások már leírtak. Honnan tudtam volna? Ipar szakon sem fértünk hozzá. A konvertibilitásról, a szabad pénzpiacról rendezett viták során egy itt tanuló nyugatnémet srác figyelmeztetett; nem igaz, hogy ezzel senki sem foglalkozott, hiszen Hayek, meg Friedmann már írt ilyesmit. Akkor igyekeztem gyorsan utánanézni, amennyire lehetett, angolul olvashattam a könyveiket, vagy csak kéziratos fordítás részeként, mert persze a tudomány szentségéhez az is hozzátartozik, hogy róluk a magyar könyvkiadás nem vesz tudomást. Átnéznek rajtuk, tehát nincsenek, akárcsak a vállalkozáskutatás. Elolvastam amit tudtam, s akkor már boldog lehettem, hogy lám, már nem százötven éve ismert dolgokat fedezek fel, hanem csak néhány évtizeddel ezelőttieket.

Most az izgat, hogy lehet Hayeket, Friedmannt meghaladni, de ebben a puszta okoskodás nem segít. Ahhoz gyakorlat kell, viták, kísérletek, mégpedig legálisan segített, nem pedig ilyen „ilyen becsúszó szereléssel" összejött kísérletek. Különben, ezek híján hogyan derülne ki, hogy mi működik és mi a hülyeség?

És látja, ezért fontosak a viták, hogy legalább azt lehessen ismerni, amit már tudunk. Van elég fölfedezni való, a mostani gyerekeknek ne a triviális igazságot kelljen újra kitalálniuk! Minden vita egyben káderszerzés, fejvadászat is volt: kitermelte, hogy ki fej és ki az írás. Előbukkantak azok a téeszelnökök, kísérletező koponyák, akikkel, úgy tűnt, folytatni lehet majd a munkát. Fiatalok, diákok tettek fontos dolgokat a gondolatainkhoz, nagy élmény volt látnom, mennyire megértettek, és milyen vonzónak találták a gondolataimat, eredményeimet.

Aztán mindenféle híresztelések kaptak lábra a vitákkal kapcsolatban, hogy showműsort happeningeket rendezünk, aki ott volt, az persze tudja, hogy ez az abszolút vakok véleménye volt. Csak e politikai vakságnak nem tűnt föl, hogy itt valóságos

THORICOS MITOSZA
Berkics Miklós rajza

alapproblémák megoldási lehetőségeit feszegettük és épp ez tette izgalmasan vonzó show-ká az egyébként mégoly kezdetlegesen rendezett vitáinkat is. Szóval világossá vált, hogy ilyen vitákat nem lehet többé csinálni. A dolog lényegéhez tartozik, hogy ilyen tartalmú elvi álláspont, levél, vagy más hasonló mind a mai napig sincs, ezt senki nem vállalja magára. Akkoriban járt itt meghívásomra Norman Maerae, az Economist főszerkesztőhelyettese, előadást is tartott – ami nagy vívmány volt. Nos, ő akkor azt mondta, hogy én ettől az egésztől infarktust fogok kapni, persze nem hittem el neki, amikor mondta. Pedig bevált a jóslata, csak annyit tévedett, hogy nem egy, hanem két infarktus lett belőle. A kutatás szempontjából ez nem jelentős, a gyerekek folytatták, vitték volna tovább, de az ellenérdekek hatékonyan fölsorakoztak, és egyre keményebb viszonyok alakultak ki.

Kiderült, hogy legyenek bármilyen világosak is a fölismerések, a dolgokat az én stílusomnál bonyolultabban illik megfogalmazni, az úri huncutságokat nem illik leplezni, valahol a modellezgetés körül húzódik a határ.

Végül nincs új a nap alatt. Nézze meg Samuelson Közgazdaságtanának első kiadását, ott még ő is a tudomány alvilágába tartozóként kezeli Marxot, mert kizsákmányolásról, meg ilyesmiről olyan tisztán nem illik írni, mint Marx tette. Pedig Marx nem pikáns megjegyzéseket tett a gonosz tőkésekre, hanem objektíven leírta azt a mechanizmust, amiben privilégiumok birtokosainak kezében van a társadalmi újratermelés egész feltételrendszere, olyanok kezében, akik pedig épp privilégiumaik miatt nem kényszerülnek arra, hogy mind hatékonyabban gazdálkodjanak velük. Marx alapvető élményem ebben a vonatkozásban. És ide tartozik, hogy az ilyenféle fölvetések ma – úgy látszik – éppúgy sértik az etikettet, mint akkoriban.

– Milyen következményekkel járt ez az ön számára? Működik most a kutatócsoport egyáltalán?

– A csoport létezik, a hitem, hogy a vállalkozáskutatás kell, erősebb, mint valaha. S ehhez az ilyen levelek is nagyon hasznosak, mint amilyet az előbb mutattam. Hasznosak, mert ellenkezésük erőt ad, szenvedélyességük pedig erősnek tételez bennünket.

A működésünk hétköznapi dolgai azonban bonyolultabbak. Ez ügyben végig vitatkoztam az egész általam elérhető tudománypolitikai frontot; az elvi be nem avatkozás és a pénzügyi ellehetetlenítés párhuzamával találkoztam.

– Ha meggondolom, hogy ön a hatvanas évek végi izgalmas társadalomkritikai filmekben nagyreményű közgazdászokat játszott....

– Látja micsoda óriási fejlődést értem el ahhoz képest? Akkor csak azokban a filmekben képviselhettem álláspontomat, azóta pedig micsoda vitákat tartottunk!

Jó érzés azokra a filmekre, a Falakra, a Kitörésre, meg a többire gondolni. Eszembe jut, hogy legalább azokban módom volt néhány gondolatomat elmondani. Most arra biztatom Kovács Andrást, hogy a mai emberekkel foglalkozzon a „Vörös grófnők" helyett és csináljon filmet a vállalkozáskutatásról. A szituáció igazán drámai; magánemberként mindenki tudja, és elismeri, hogy erre szükség van, de nincs aki hivatalosan ki merné mondani, hogy ezt is lehet;

Én ennyit kérek őszintén szólva. De ne úgy, ahogy az eddigi taktika szólt: „Liska elvtárs kutasson, de az isten.szerelmére, ne nálunk!" Ez mostanra úgy változott, hogy: „Liska elvtárs kutasson, itt a két szoba, de az isten szerelmére ne kérjen pénzt, ne akarjon vitákat, kísérleteket, amit ír, azt ne akarja annyira kiadni, a vállalkozáskutatási lap tervét pedig próbálja elfelejteni, és dolgozzon egyedül..."

Molnár Gabriella
(Közgazdász)

NYÁRI GYAKORLATON SZOVJET-ÖRMÉNYORSZÁGBAN (1985)

1980-ban néhány elsős levelet írt a jereváni egyetem komszomol bizottságának, hogy szeretnék ott tölteni a nyári gyakorlatot. 1984. február 2-án visszariasztó hír: 10.000 Ft/fő költséggel lehet menni Örményországba cseregyakorlatra.
Levelek, telefonok mentek a repülőtársaságokhoz, a jereváni egyetemre – s a végső hír: 3.700,- Ft-ból kihozható az útiköltség. Azután: novemberben Medik Mangaszarjánnal, a komszomol főtitkárával aláírtuk a szerződést Sopronban... Hiába, a kékfrankos híre Jerevánba is eljutott...
Azután felpörögtek az események, de még az utolsó itthoni hónapra is maradt elég huzavona.

Utazás

A MALÉV-busz negyedóra késéssel indult az Engels-térről, s majd „lemosott" egy taxit az útról, de mindezek ellenére elértük a repülőt. Kievbe egy TU 134-essel mentünk, s nyomultunk az ablakokhoz, mivel többségünknek ez volt az első repülőútja. Persze, volt aki a vámon is baleknak bizonyult – ugyanis azoktól,

akik két helyen vették a valutát, az egyik részt elvették.

Kiev-Jereván között a kényelmesebb TU 154-es repülővel utaztunk. Ez egy kellemes éjjeli utazás volt. A holdfényben láttuk megcsillanni a tengert, majd villámok cikáztak körülöttünk, s néha meg-megremegett a gép. Azonban a gyengébb idegzetűek is megnyugodtak amikor Jereván ultramodern repülőterén lan-

doltunk, ahol már várt Mangaszarján és két társa.
Éjfél elmúlt, sötét volt esett az eső, de mégis – irány: Dilizsán. Nyugodtan ültünk be az egyetem légkondicionált buszába. Akkor még nem ismertük az örmény közlekedést. 80-100 km/ó száguldás, ha nincsn rendőr az lámpa közelében, akkor minden zöld. Egy órányi emelkedő út megtétele után megláttuk a Szeván-tavat. A tó 2000 m magasan fekszik. Azután váratlan fordulat – ködbe kerültünk. Sűrűsége olyan volt, mint az aludtejnek!... A sofőr is csak a motorháztetőt látta. Az, hogy mi nem láttunk, talán jobb is volt, mert nadrágunk talán szint váltott volna a szerpentinen való száguldás hatására. (Nálunk ezt a vezetési stílust „alacsony repülésnek" hívják...)

Minden este eligazítottak bennünket a másnapi munkával kapcsolatban. Vasúti töltés mellett árkot ástunk kábelnek, munkaidőnk 8-tól 13-ig, ebédszünet, majd 14-től 17-ig tartott. A víz sajnos egész Örményországban gond, így nálunk sem volt mindig, s ez néha módosította a munkakezdést 9 h-ra. (Nem kis örömünkre).

A munkahelyre busszal jártunk, s a halálfélelem egészen megszokottá vált köztünk. A kedvenc pilótánkat kamikázénak becéztük, a beláthatatlan éles kanyarokban elkövetett előzései tiszteletére. (A fék szót nem ismerte.)

A munkahelyen viszont mindenki visszanyerte nyugalmát, hiszen csodálatos volt a kör környezet. Magas hegyek között kanyargó patak partján dolgoztunk. Ha belelendültünk a munkába, az örmény srácok rögtön szóltak, hogy pihenjünk már egy kicsit. Így volt idő az erdőben bóklászni, sőt még a patakban is fürödtünk.
Azért a kirándulásra mégis csak a hétvégeken volt a legtöbb idő. Az első szombaton Agarcinba látogattunk el. Ez a XIII. sz.-i kolostor-együttes Dilizsán közelében található. Innen a „Tiszta víz" nevű hegyi tavacskához mentünk, ahol csónakáztunk. Több örmény család is itt töltötte a hétvégét, vidéken sasliksütéssel. Így néhányan, akik éhesek voltunk, de pénzesek nem, csatlakoztunk egy sasliksütő, táncoló brigádhoz. A saslik, a vodka, a pezsgő nagyon finom volt s jólesett utána egy kis táncolás. Vasárnap, fakultatív program keretében a közeli hegyre kapaszkodtunk fel. Visszatérve megmértük a hegy magasságát is egyszerű trigonometriai magasságméréssel. Ehhez parkettlécet, sport tájolót, szögmérőt, papírt, cérnát, rajzszöget használva...
A következő szombaton a Szevánt kerestük fel. A 2000 m magasan fekvő tó körüli hegyek elérik a 3000 m-t is. A tóba benyúló félszigeten először a fekete templomot kerestük fel, majd a strandra mentünk, ahol az embe-

rek inkább csak pihentek, mint fürödtek. Ennek okát még a bejáratnál kiderítettük: a levegő 28°C, a homok 40°C, a víz 15,5°C – mutatta a tábla. A nap égetett, a víz fagyasztott, a homok sütött és ez az egyveleg együtt nagyon jó, egyszóval csodálatos volt. A hideg víz ellenére jót fürödtünk, csak a napozással nem vigyáztunk, így pár óra alatt néhányan „átmentek" főtt rákba...

Vasárnap Mangaszarján barátunk egy nagy túra végén egy kis saslikot sütött nekünk. Dolgát, a beszerzést illetően megkönyítette, hogy az üzletek nagy része természetesen vasárnap is nyitva tart.

Az utolsó munkahéten elértük, hogy normát is kapjunk, így tempós munkával minden délutánt szabaddá tettünk. Hogy ezt mire használtuk? Például nagy lakomát rendeztünk. Ugyanis egy parkolóban lévő mészárospultról vettünk 6 kg disznóhúst, amiből pörköltet készítettünk. Vacsora után jó hangulatban örmény táncokat tanultunk. Pár nap múlva, az örmény diákok kezdeményezésére vettünk 14 kg húst, minden hozzávalót és saslikot sütöttünk. Csodálatos volt és természetesen nem maradt el a mulatozás sem, amit elkészített diák, fényképek bizonyítanak.

Vasárnap végleg elhagytuk Dilizsánt, s a Szevánra indultunk. Mivel nem volt megfelelő szállás, már este Jerevánban voltunk. Itt is az egyetem kollégiumában laktunk, amely hasonló volt a miénkhez. A „melegvíz-problémát" praktikusan megoldották. A zuhanyozó ugyanis egy különálló épületben volt és nyitvatartás szerint működött.

Kirándulások

Az utolsó tíz nap már teljesen a pihenésé volt. A várost persze rögtön földerítettük. A jó buszközlekedés mellett szívesen taxiztunk, hiszen a központba a viteldíj – négyünknek – 1,40 rubel volt. A város nem olyan régi épületekből áll, mint Sopron. Az 1960 körül készült épületek modernek és szépek. Nagy részük rózsaszín tufából van, s pompás látvány, mikor a napfényben ragyog. Szépen mutat a Lenin tér, amelyet tufából álló épületegyüttesek határolnak, a múzeum előtt pedig hatalmas szökőkút, amely este zenél s a zene ütemére változik a vízsugár magassága és a megvilágítás színe. Mindenkinek kedvenc találkahelye. Mi is mindig itt találkoztunk, s ilyenkor jót nevettek rövidnadrángjainkon az egymásba karolva sétáló örmény fiuk. Az utóbbi náluk a barátság egyik legnagyobb jele.

A város tervezésénél ügyeltek arra hogy sok zöldfelület és sok víz legyen, talán azért, mert ezekkel oly szűkmarkúan bánt a természet egész Örményországban. A sok parkban mindenütt csobogókat, szökőkutakat találunk.

A nagy üzletekben sok olyan áru van, amelyet máshol, nagyobb városokban nem lehet látni. A piac itt drágább, mint vidéken de mindent lehet kapni. A konyak-szaküzletben 10-120 rubelig kapható félliteres konyak, kinek-kinek igénye, de inkább pénztárcája szerint.

Megnéztük a gyermek-galériát, ahol szinte minden nemzet gyermekei képviseltették magukat, főleg képekkel.

A város szélén végre ásatásra és a régi örmény várost Ereusni..it bemutató múzeumra bukkantunk. És ... igazán felemelő volt, hogy innen az ősi romok közül láttuk meg először az Ararát homályos körvonalait.

Az első nagyobb útunk Szardarapatba, a törökök elleni csata emlékműjéhez vezetett, ahol a múzeumban az ősi Örményországon kívül azt is láttuk, hogyan kell kézzel perzsa szőnyeget csomózni. Következő úticélunk Ecsmiadzin volt, melyet örmény vatikánként is emlegetnek. Az ősi templomegyüttes nagyon jó állapotban van és még ma is működik. Nemcsak a vasárnapi miséken van zsúfoltság, hanem hétköznap is tele volt túristákkal, közöttük rengeteg nyugatról érkezett látogatóval a kegyhely. A közelben vásárolt 2 rubeles kebab (fűszeres darálthús nyárson) sokaknak hosszú éjszakai guggolós programot biztosított.

Másik hosszabb kirándulásunk Garniba, Örményország egyetlen görög templomához és Sekhard sziklakolostorhoz vezetett. Aki megnézi az itt készült diákat, az látni fogja, hogy a két remek építészeti emlék mellett a környező táj is csodálatos élményt nyújtott.

Kárpótlásul az elmaradt szeváni táborozásért, újra elmentünk a tóhoz. Időközben a koleszban találkoztunk egy pozsonyi csoporttal, s megbeszéltük velük, hogy a Szevánnál együtt töltjük az időt. Ez sikerült is, ragyogóan: először a hűvös idő miatt nagyot diszkóztunk az étterem nyitott teraszán Neoton-zenére. Ez a produkciónk igen nagy sikert aratott mivel nem mindennapi dolognak számított. Majd kellő bemelegedés és feltankolás után egy órakor megrohamoztuk a strandot. És, ó míly ragyogó a világ, mire kiértünk tűzött a nap, s maradt így egész délután. Na-

gyon kellemes volt és mi még majdnem elszalasztottuk, mivel délben a sofőr rá akart beszélni bennünket, hogy menjünk vissza a rossz idő miatt.

36

A következő nap Cakladzorba látogattunk, ahol a szovjet olimpiai válogatott felkészítő központja van. Nekünk, természet és erdőszeretőknek nagyon tetszett ez a szép erdős-hegyes vidék. A felvonó szinte a fák tetejét súrolva vitt fel bennünket, két átszállás után a Tahenisz nevű hegy csúcsára, ami 2894 m magas. Fönt természetesen már csak hegyi legelőt találtunk és azt tapasztaltuk, hogy rövidnadrágban nincs melegünk. A hegyen sífelvonó is működik és úgy tűnt, hogy télen valóságos síparadicsom lehet.

A végére is maradt program, mivel néhány örmény barátunk egy borkóstolásra vitt bennünket egy elegáns szálloda pincéjébe. Amilyen jó az örmény konyak, olyan gyengék voltak az itt bemutatott borok. No, de mindent ki kell próbálni... Másnap lázas készülődés után, búcsút vettünk Örményországtól. Hála az AEROFLOT elnevezésű szervezetnek, két repülővel hagyhattuk el a várost, bár egy gépre volt OK-s jegyünk. A jerevániak megnyugtattak, hogy Kievben számunkra természetesen van foglalva szállás, még a címet is ideadták. Nos, miután némi rokoni segítséggel elnavigáltunk a megadott címre, ott azt mondták, hogy Jerevánt tudják, hogy hol van, de rólunk nem hallottak. Ennek ellenére, másfél óra alatt mindannyiunknak lett szállása, csak azzal volt problémánk, hogy lebeszéljük a gondnoknőt (mellesleg a moziból hívták ki a kedvünkért, ugyanis rég lejárt a munkaidő) arról, hogy minden szobába adjon egy teafőzőt. A vállfákat és a poharakat így is „ránk sózta" és nagyon kedves volt. A legfurcsább az volt, hogy ez a kollégium, bár megérdemelné a címet, nem hírdette magáról, hogy kiváló kollégium. Még azt is mondták, hogy majd ők elintéznek mindent a jerevániakkal, mi érezzük jól magunkat.

S hála segítőkészségüknek, jól éreztük magunkat. Mindenki fakultatív módon próbálta felderíteni a várost. Jereván után – legalább is a közlekedést tekintve – nagyon európainak tűnt. Ha kellett, használták a dudákat és megálltak a piros lámpánál, vagy a zebra előtt, ami nagy élmény volt egy hónap örmény közlekedés után...

Az AEROFLOT még búcsúzóul átnyújtott egy szeretet csomagot, azzal, hogy a budapesti gépre csak 11 helyet hagytak, így hárman kénytelenek voltak jó egy napi késéssel Moszkván keresztül hazajönni.

Végül is megérte ez az egy hónap, s szerencsés embernek érezheti magát az, aki látta Örményországot. Aki pedig panaszkodik az apróbb nehézségek miatt, hát maradjon otthon anyuka szoknyája mellett és ne utazzon sehová. Az utazás alatt készült diákat már többször is bemutattuk s bizonyára lesz még alkalom azok számára, akik nem látták.

Köszönjük az egyetem segítségét! Reméljük, hogy jövőre is lesz csere-gyakorlat és hogy azokkal a diákokkal találkozhatunk, akik velünk dolgoztak.

Bohács Zoltán IV.emh.

Szedlák Tamás IV. emh.

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

F E L H I V Á S

A Magyar Kommunista Ifjusági Szövetség, az Állami Ifjusági Bizottság és a Művelődési Minisztérium a felsőoktatást irányitó, valamint a kulturális élet más területein működő szervekkel, társadalmi szervezetekkel, felsőoktatási és művelődési intézményekkel közösen 1986 tavaszán ismét megrendezi az EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOKAT.

Felhivással fordulunk az egyetemi, főiskolai hallgatókhoz, oktatókhoz, a felsőoktatásban működő KISZ-szervezetekhez, öntevékeny kulturális csoportokhoz, művészeti együttesekhez és klubokhoz, hogy - a több mint két évtizedes múltra visszatekintő seregszemle hagyományaira is épitve cselekvő módon vállaljanak szerepet a kulturális, szellemi értékek alkotásában és közvetitésében.

Az a célunk, hogy az eseménysorozat az egyetemi, főiskolai ifjuság kulturális fesztiváljává váljék, s az alkotóközösségek, öntevékeny művészeti csoportok, diákok törekvései kifejezésének, megmérettetésének fóruma legyen. Biztositson lehetőséget arra, hogy az ország közvéleménye is megismerje a felsőoktatásban folyó közművelődési és amatőr művészeti tevékenységet, az egyetemisták, főiskolások kulturális alkotó munkáját. Nyujtson alkalmat a hallgatók, az oktatók kapcsolatteremtésére, a diákhagyományok felelevenitésére, ápolására. Az eseménysorozat reprezentálja a felsőoktatási intézmények több éves kulturális tevékenységét, folyamatos alkotó munkára serkentve a diákok és oktatók közösségeit.

Az 1986. évi Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok keretében az egyes művészeti ágak képviselőinek találkozóira, irodalmi és alkotó művészeti pályázatokra és országos fesztiválra kerül sor.

A találkozók résztvevői produkcióikat, alkotásaikat az alábbi művészeti ágakban, illetve műfajokban mutathatják be:

- irodalmi szinpadok, szinjátszó csoportok, mozgásszínházak;
- pantomim-együttesek;

- vers és prózamondók;
- film- és video-film alkotók;
- kórusok, kamarakórusok, énekes szólisták;
- zenekarok, kamaraegyüttesek, hangszeres szólisták;
- népi hangszeres együttesek, népdalkórusok, folk-együttesek;
- néptánccsoportok, szólisták;
- jazz-, pop- és rock-együttesek;
- politikai, közéleti dalokat előadó együttesek és szólisták;
- vizuális művészeti ágak képviselői /képző-, alkalmazott- és iparművészet, fotó, grafika, karikatúra, épitészet/;
- vers- és prózairók.

Jelentkezések esetén bemutatkozási lehetőséget biztositunk az itt nem emlitett művészeti területek képviselői számára is.
A találkozók alkalmat nyujtanak időszerű kulturális kérdések megvitatására is.

A jelentkező együttesek, alkotók Debrecenben, Kecskeméten, Keszthelyen, Sopronban, Veszprémben és Győrben léphetnek fel.

Az egyes művészeti ágakban önálló találkozók lebonyolitására kerül sor. Ezekkel kapcsolatban a felhivás mellékletei szolgálnak útmutatóul.

Az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napokat országos fesztivál zárja, melyen műfaji találkozókon szereplő legjobb csoportok és szólisták kapnak - más, a közvélemény előtt ismert együttesek, művészek mellett - szereplési lehetőséget.
A fesztivál sokszinű, változatos programjával mind a szereplők, mind a nagyközönség, köztük az egyetemisták és főiskolások művelődési, szórakozási igényének kielégitéséhez, az együttműködés erősödéséhez kivánunk hozzájárulni.

Kérjük a területileg illetékes állami és társadalmi szervezeteket, hogy közreműködésükkel járuljanak hozzá a rendezvény sikeres lebonyolitásához.

KISZ Központi Bizottsága

Művelődési Minisztérium

Állami Ifjusági Bizottság

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

IRODALMI PÁLYÁZAT

A KISZ Központi Bizottsága Egyetemi és Főiskolai Tanácsa a Művelődési Minisztérium, az Állami Ifjusági Bizottság és a Magyar Írók Szövetsége

az EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK keretében

IRODALMI PÁLYÁZATOT

hirdet egyetemi, főiskolai hallgatók, fiatal oktatók számára.

A pályázat célja, hogy
ösztönzőül szolgáljon az irodalmat kedvelő, illetve azzal alkotó módon foglalkozók számára;
lehetőséget adjon a születendő művek megméretésére;
s a szinvonalas alkotások publicitást kapjanak.

A pályázatra tetszés szerinti műfajban, témában és terjedelemben nyujthatnak be alkotásokat egyének, illetve alkotóközösségek.

A pályázatok elbirálására és értékelésére az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napokon a

DIÁKKÖLTŐK ÉS DIÁKÍRÓK TALÁLKOZÓJÁN

kerül sor.

A pályázat jeligés. A beküldött pályamunkákhoz zárt boritékban mellékelni kell a pályázó/k/ nevét, cimét.

Dijazás:

I.	dij:	3,000,- Ft
II.	dij:	2.000,- Ft
III.	dij;	1.000,- Ft

valamint értékes különdijak.

Az arra alkalmas pályaművekből antológiát állítunk össze és adunk ki. További publikációs lehetőséget is biztosítunk a szinvonalas pályaművek beküldői részére.

A pályázat beküldési határideje:

1986. március 1.

Cim; KISZ KB
Egyetemi és Főiskolai Tanács
Titkársága
1388 Budapest, Pf. 72.

KISZ KB
Egyetemi és Főiskolai Tanácsa

Állami Ifjusági
Bizottság

Művelődési
Minisztérium

Magyar Írók Szövetsége

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

VIZUÁLIS MÜVÉSZETI PÁLYÁZAT

F E L H I V Á S

A KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa, az Állami Ifjusági Bizottság valamint a Művelődési Minisztérium az

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

keretében

VIZUÁLIS MÜVÉSZETI PÁLYÁZATOT

hirdet egyetemi, főiskolai hallgatók, oktatók és dolgozók számára.

A pályázat ösztönözni kiván szinvonalas képző-, ipar- és alkalmazott művészeti alkotások, fotók, karikaturák, valamint épitészeti, tér- és környezetrendezési tervek készitésére. Lehetőséget nyujt az alkotók számára a megmérettetésre és a szélesebb körű nyilvánosság előtti bemutatkozásra.

Pályázhatnak hallgatók, valamint 35 évesnél nem idősebb egyetemi, főiskolai oktatók, dolgozók, illetve alkotókörök, klubok, studiók, szakkollégiumok stb.

A pályaműveknél műfaji korlátozás nincs. /Az ugyancsak a vizuális művészetek sorába tartozó film- és videofilm alkotások külön szemlén szerepelnek./ A pályázók tetszőleges számban küldhetnek be egyedi alkotásokat, vagy sorozatokat.

A pályázat jeligés. A beküldött pályamunkákhoz zárt boritékban kérjük mellékelni a pályázó/k/ nevét, levélcimét, /telefonszámát/, valamint a felsőoktatási intézmény nevét, kart, szakot és évfolyamot.

A Magyar Képzőművészeti Főiskoláról és a Magyar Iparművészeti Főiskoláról érkező alkotások külön elbirálás alá esnek. Ezért a főiskolákról pályázók a jelige mellett tüntessék fel intézményük nevét is.

A pályaműveket szakértői vélemények alapján biráló bizottság értékeli az alábbi kategóriákban:

- festészet
- szobrászat

- grafika
- iparművészet
- fotó
- karikatúra
- épitészet, tér- és környezetrendezés.

A fentiekbe nem sorolható alkotások az "egyéb" kategóriában kerülnek elbirálásra.

A pályázat fődija: 5.000,- Ft

Dijak /kategóriánként/;

I. dij: 3.000,- Ft

II. dij: 2.000,- Ft

III. dij: 1.000,- Ft, valamint értékes különdijak.

A legjobb alkotásokból az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok záró-fesztiválján kiállitást, illetve - az alkotók hozzájárulásával - vásárt rendezünk. A publikálásra alkalmas grafikákat, fotókat, karikatúrákat - készitőik egyetértésével - ifjusági kiadványokban, lapokban közöljük, illetve elküldjük lapok, folyóiratok szerkesztőségeinek megjelentetésre ajánlva.

A pályamunkák beküldési határideje: 1986. február 28.

Cim: KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanács Titkársága

1388 Budapest, Pf. 72.

Eredményes alkotómunkát kivánunk!

KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanács

Művelődési Minisztérium

Állami Ifjusági Bizottság

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

A KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa, az Állami Ifjusági Bizottság, a Müvelődési Minisztérium, a Népmüvelési Intézet és a Veszprémi Vegyipari Egyetem közremüködésével az

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

keretében megrendezi a

SZINJÁTSZÓ CSOPORTOK, IRODALMI SZINPADOK, MOZGÁSSZINHÁZAK, PANTOMIN EGYÜTTESEK, VERS- PRÓZAMONDÓK ORSZÁGOS TALÁLKOZÓJÁT.

A találkozó lehetőséget nyújt a felsőoktatási intézményekben müködő amatőr szinházmüvészeti együtteseknek, vers- és prózamondóknak produkcióik megméretésére, szélesebb körü nyilvánosság előtti bemutatkozásra, tapasztalatcserére, az együttmüködés lehetőségeinek feltárására, egymás megismerésére.

Az együttesek felléphetnek a szinpadi játék bármely müfajával /drámai játék, komédia, tragédia, vigjáték, vásári vagy népi komédia, szerkesztett müsor, hagyományőrző népi játék stb./, mely időben lehetőleg ne haladja meg a 6o percet.

Egy intézmény több csoporttal és produkcióval is szerepelhet.

A vers- és prózamondóktól a zsüri két mü elmondását kéri, a magyar- és a világirodalomból, az egyik szabadonválasztott, a másikat - a versenyző által a jelentkezési lapon megadott öt mü közül - a zsüri választja ki.

Az egyes müvek elhangzási időtartama ne haladja meg a tíz percet.

A találkozó során szakmai tanácskozást szervezünk a szereplő csoportok tagjainak és vezetőinek részvételével. Ankétot rendezünk az egyetemi és főiskolai amatőr művészeti mozgalom helyzetéről. Alkalmat teremtünk a vendéglátó város kulturális értékek bemutatására, és lehetőséget biztosítunk a résztvevők találkozására egymással és a közönséggel.

A találkozón kiemelkedő teljesítményt nyújtók díjazásban részesülnek. A legjobb produkciók az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok zárófesztiválján is bemutatásra kerülnek.

A találkozó helye: a Veszprémi Vegyipari Egyetem
Ideje: 1986. március 21., 22., 23.
A jelentkezés határideje: 1986. január 31.
A résztvevők 1986. március 2o. /csütörtök/ 17^{oo} órától foglalhatják el a szálláshelyüket. Jelentkezés a VVE kollégiumában.
Jelentkezési cím: Veszprémi Vegyipari Egyetem
Közmüvelődési Bizottság
82oo.Veszprém
Schönherz Z.u.lo. T: 8o-12-55o/289.

A jelentkezési lapok a felsőoktatási intézmények Közmüvelődési Titkárságain, KISZ Bizottságain, ill. a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa Titkárságán /1388.Bp. Ujpesti rpk.35. Pf.72. T: 2o3-61o/ szerezhetők be. Előzetesen is e helyeken lehet érdeklődni.

KISZ KB Egyetemi és Főisk.T. | Állami Ifjusági Bizottság | Müvelődési Minisztérium

Népmüvelési Intézet.

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

XVIII. ORSZÁGOS EGYETEMI, FŐISKOLAI

AMATŐRFILM- ÉS VIDEO SZEMLE

A KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa, az Állami Ifjusági Bizottság, a Müvelődési Minisztérium, a Magyar Amatőrfilm és Videó Szövetség az OOK és a Veszprémi Vegyipari Egyetem közremüködésével az

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

keretében megrendezi a

XVIII. ORSZÁGOS EGYETEMI, FŐISKOLAI
AMATŐRFILM ÉS VIDEO SZEMLÉT.

A szemle lehetőséget nyujt a felsőoktatási intézményekben tanuló és dolgozó amatőr filmeseknek, videósoknak munkáik bemutatására, megméretésére, véleménycserére, az együttmüködés lehetőségeinek feltárására. A szemle szolgálhatja az amatőrfilmezés bázisának kiszélesitését is.

Nevezhető minden olyan 30 perc vetitési időt meg nem haladó amatőr film- és videofelvétel, amely nem oktatási célból és nem megrendelésre készült, s egyetemi, főiskolai szemlén még nem szerepelt. Nevezhetnek az egyetemi, főiskolai amatőrfilm és video klubok tagjai, illetve más klubokban, vagy egyénileg alkotó egyetemi, főiskolai hallgatók.

A filmek lehetnek S 8 és 16 mm-esek, a videok U-matic, Beta és VHS technikával készültek. Hangositásuk történhet mágnescsikkal, fényhanggal, vagy külön magnószalaggal.

Minden filmet külön orsón, illetve külön kazettán, vetitésre kész állapotban kell beküldeni. A film és a hang orsóján, kazettáján fel kell tüntetni az alkotó nevét, felsőoktatási intézményét, a film cimét, a vetitési frekvenciát, a magnó sebességét és a kijátszandó hangsávot.

A filmeket szakértőkből álló zsüri birálja el.

A legjobb filmek dijazásban részesülnek, s az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok zárófesztiváljén is bemutatásra kerülnek.

A szemle helye: a Veszprémi Vegyipari Egyetem

Ideje: 1986. március 21-23.

A filmek nevezési határideje: 1986. január 31.

A beküldés határideje: 1986. március 10.

Nevezési és beküldési cim: Veszprémi Vegyipari Egyetem,
Közmüvelődési Bizottsága,
Veszprém, Schönherz u. 10.
telefon: 80-12-550/289

Személyes részvételi igény bejelentése: 1986. január 31.

/A filmek alkotói részére a rendező szervek szállást, valamint - 50 %-os térités mellett - étkezést biztositanak. Más érdeklődők önköltségi alapon vehetnek részt a szemlén./

A résztvevők 1986. március 20-án 17.00 órától foglalhatják el szálláshelyüket.

A beküldött filmeket, kazettákat a szemle végén, illetve az országos fesztiválon bemutatás után kapják vissza az alkotók.

Nevezési lapok igényelhetők a felsőoktatási intézmények KISZ-bizottságain, közmüvelődési titkárságain, illetve a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanács Titkárságán
1388 Budapest, Pf 72., tel. 203-610,
a MAFVSZ-nál, 1368 Budapest, Pf. 228 és a
Veszprémi Vegyipari Egyetem KISZ-bizottságán és a
Közmüvelődési Titkárságán is.

Előzetesen is e helyeken lehet érdeklődni.

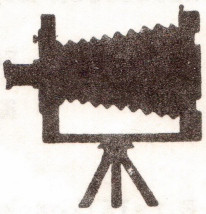
Eredményes alkotómunkát kívánunk!

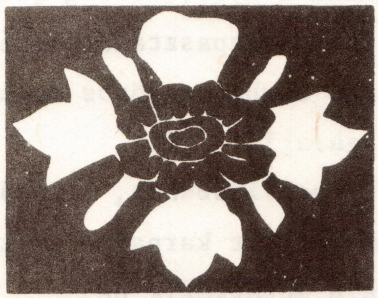
KISZ KB
Egyetemi és Főiskolai Tanácsa

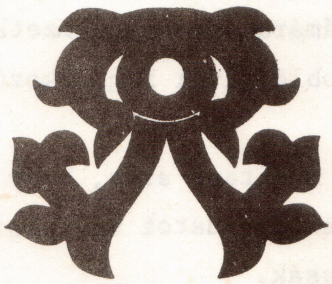
Állami Ifjuságí
Bizottság

Müvelődési
Minisztérium

Magyar Amatőrfilm és
Video Szövetség

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

KÓRUSOK, ZENEKAROK, ÉNEK- ÉS HANGSZERES SZÓLISTÁK TALÁLKOZÓI

A KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa, a Művelődési Minisztérium és az Állami Ifjusági Bizottság a Kórusok Országos Tanácsa, a Népművelési Intézet, a debreceni Kossuth Lajos Tudományegyetem, a kecskeméti Gépipari és Automatizálási Műszaki Főiskola, valamint a győri Közlekedési és Távközlési Műszaki Főiskola közreműködésével

az

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

keretében megrendezi az

EGYETEMI, FŐISKOLAI KÓRUSOK, ZENEKAROK, ÉNEK- ÉS HANGSZERES SZÓLITSÁK ORSZÁGOS TALÁLKOZÓIT.

E találkozók lehetőséget nyujtanak a felsőoktatásban működő amatőr zenei együtteseknek és szólistáknak a nyilvánosság előtti bemutatkozásra, munkájuk megmérettetésére, szakmai tapasztalatcserére, egymás törekvéseinek megismerésére, és nem utolsó sorban a közös munkára,

Létre kivánjuk hivni első izben 1986-ban, mindhárom helyszinen az összesitett énekkart, mely meghivott karnagyok vezette közös próbák után, a találkozók zárókoncentjein mutatkozik be.
A hangszeres muzsikusok számára egy-egy nemzetközi rangu művész tart a kamarazenélés általános problémáival foglalkozó szemináriumot.

A szervezők módot kivánnak nyujtani arra, hogy a találkozók környékén lévő településeken, az ilyen feladatot vállalni tudó együttesek, szólsiták műsorukat bemutathassák.

A fellépések időtartama szólistáknál ne haladja meg a 10, énekkaroknál és zenekaroknál a 30 percet.

A találkozóknak

DEBRECEN
KECSKEMÉT és
GYŐR

városa ad otthont.

Időpontja: 1986. április 3-5 . /Győr/
1986. április 25-27. /Debrecen, Kecskemét/

A jelentkezéseket az erre szolgáló jelentkezési lap felhasználásával a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanács Titkárságára /Budapest, Pf. 72. 1388, tel.: 203-610/ kell eljuttatni.

Jelentkezési határidő: 1986. január 31.

Eredményes felkészülést kívánunk!

KISZ KB	Állami Ifjusági	Művelődési
Egyetemi és Főiskolai Tanácsa	Bizottság	Minisztérium

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

FOLKLÓR - FESZTIVÁL

A KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa, a Müvelődési Minisztérium és az Állami Ifjusági Bizottság a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem közremüködésével az

EGYETEMI ÉS FÓISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

keretében

FOLKLÓR - FESZTIVÁLT

rendez.

A találkozó lehetőséget nyujt a felsőoktatásban müködő amatőr népi hangszeres együtteseknek, népdalkórusoknak, folk-együtteseknek, néptánccsoportoknak és szólistáknak produkcióik szélesebb körü nyilvánosság előtti bemutatására, megmérettetésére, a szakmai tapasztalatcserére, együttmüködésük elmélyitésére, egymás munkájának, törekvéseinek megismerésére.

A fesztiválon lehetőséget kivánunk biztositani a közös munkára, fellépésre is. Az arra jelentkező együttesek, szólisták számára - müsorajánlatukat figyelembe véve - többszöri fellépésre is módot nyujtanak a szervezők a találkozó környékén lévő településeken.

A találkozó programjában szereplő bemutatkozó fellépések időtartama szólistáknál lehetőleg ne haladja meg a 10 percet, zenekaroknál a 25 percet, mig néptánccsoportok esetében - legfeljebb 2 koreográfia - 25 perc lehet.

A fesztivál helye: a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem
ideje: 1986. április 25-27.

A jelentkezéseket az erre szolgáló jelentkezési lap felhasználásával a Keszthelyi Agrártudományi Egyetem Közművelődési Titkárságára /8361 Keszthely, Deák F. u. 16. Pf. 71. telefon: 12-330/161 mellék./ kell eljuttatni.

Jelentkezési határidő: 1986. január 31.

A legjobb teljesitményt nyujtó együttesek és szólisták dijazásban részesülnek, illetőleg meghivást kapnak az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok zárófesztiváljára.

Eredményes felkészülést kivánunk!

KISZ KB
Egyetemi és Főiskolai Tanácsa

Állami Ifjuságpolitikai
Bizottság

Művelődési
Minisztérium

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK
AMATŐR JAZZ – POP – ROCK – COUNTRY
FESZTIVÁL

A KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa, az Állami Ifjúsági Bizottság és a Művelődési Minisztérium az Erdészeti és Faipari Egyetem közreműködésével az

EGYETEMI ÉS FŐISKOLAI KULTURÁLIS NAPOK

keretében megrendezi az

AMATŐR JAZZ–, POP–, ROCK– ÉS COUNTRY–ZENÉSZEK TALÁLKOZÓJÁT

A találkozó lehetőséget nyújt a felsőoktatási intézményekben működő amatőr jazz-, pop-, rock- és country zenekarok, énekesek, közéleti, politikai dalosok produkcióinak szélesebb körű nyilvánosság előtti bemutatására, egymás törekvéseinek megismerésére, az együttműködés lehetőségeinek feltárására. Lehetőséget kívánunk nyújtani a közös munkára is. Az arra jelentkező együttesek, szólisták számára – műsorajánlataikat figyelembe véve – többszöri szereplési lehetőséget biztosítunk a városban és a találkozó környékén lévő településeken.

A bemutató műsorideje legfeljebb 20 perc lehet. Egyéb szereplés időtartama – részletes műsorajánlat alapján – megegyezés szerint.

A jelentkezéssel egyidejűleg – január 31-ig – az együttesektől, illetve az előadóktól rövid – 5-10 perces – hanganyagot kérünk (lehetőleg kazettán).

A találkozón résztvenni kívánok képviselői számára 1986. február 19-én 10 órai kezdettel a KISZ KB székházban (Budapest, XIII. ker. Ujpesti rkp. 37-38.) részletes tájékoztatót tartanak a szervezők. Ezen alkalommal kerül sor a koncertekkel kapcsolatos konkrét megállapodásra is.

Szívesen látjuk a fesztiválon az együttesek barátait, szűkebb közönségét is. Számukra – előzetes bejelentés alapján – önköltségi áron szállást és étkezést biztosítunk.
(Igénybejelentés: 1986. január 31-ig.)

A találkozó helye:
Erdészeti és Faipari Egyetem
Sopron, Bajcsy Zs.u ut 4.

Ideje:
1986. április 11-13.

A jelentkezés határideje:
1986. január 31.

Jelentkezési cím:
Erdészeti és Faipari Egyetem
Közművelődési Titkársága
Sopron, Pf. 132.
9401
telefon: 99/11-100

Jelentkezési lapok a felsőoktatási intézmények közművelődési titkárságain, KISZ-bizottságain, az Erdészeti és Faipari Egyetemen, valamint a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanács Titkárságán (1388, Budapest. Pf. 72., tel.: 203-610) szerezhetők be. Előzetesen is e helyeken lehet érdeklődni.

Eredményes felkészülést kívánunk!

KISZ KB
Egyetemi és Főiskolai Tanács Állami Ifjúsági Bizottság Művelődési Minisztérium

Pályázati felhivás

A KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanács pályázatot hirdet egyetemi és főiskolai diáklapok, diákujságirók részére.

Várjuk azokat a lapokat, kiadványokat, irásokat, melyek az intézmény közéletével foglakoznak, bemutatják a hallgatók közmüvelődési, politikai törekvéseit, kritikusan elemzik problémáikat.

Pályázni a következő kategoriákban lehet:

- tanulmánykötet, folyóirat, TDK-, TMGY-kiadvány, stb.;
- rendszeresen megjelenő hivatásos ujságirók által készitett ujság;
- tájékoztató kiadványok, programfüzetek;
- egyetemi, főiskolai hallgatók által készitett diáklap;
- alkalmi kiadványok, különszámok;
- egyedi publicisztikai alkotások;

Minden szerkesztőség 1985. szeptember 1 és 1986. április 1 között megjelent két számmal pályázhat kategóriánként. A diákujságirók által készitett egyedi publicisztikai alkotásokra korlátozás nincs.

Beküldési határidő: 1986. április 1.
A pályázatokat a KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanács Titkárságának cimére kérjük:

Budapest, Pf. 72 1388. Telefon: 203-610

A pályázatokról érdeklődni szintén itt lehet.

A bemutatóval, "sajtófesztiválal" egybekötött értékelés az Egyetemi és Főiskolai Kulturális Napok zárófesztiválján lesz 1986. május 9-11-e között.
A jutalmazás összege összesen 50.000.-
Eredményes munkát kiván a

Budapest, 1985. december 12.

KISZ KB Egyetemi és Főiskolai Tanácsa

AGRÁR SPORTNAPOK KECSKEMÉT, 1985.

Az idei Agrár Sportnapokat szeptember 30. – október 4-ig rendezték meg. Vendéglátóink a Kecskeméti Kertészeti Főiskola volt. Mi sportolók 8 agrárjellegű egyetemről és főiskoláról gyűltünk össze, hogy összemérjük erőnket. Szerencsére a szabadtéri sportokhoz is kedvezett az időjárás, verőfényes napsütésben szurkolhatott mindenki kedvenceinek. Napnyugta után pedig ki-ki találhatott kedvére való szórakozást a teaházban vagy a discoban. Esti TV nézés helyett pedig video felvételeken megnézhettük saját magunkat, mérkőzések közben. Azt hiszem ez a további szereplés szempontjából kifejezetten hasznos volt. A sportnapokba a kecskemétiek csaknem a város összes sportlétesítményét bevonták, így egy időben több színhelyen küzdöttünk. Azt hiszem elismerést érdemelnek a szervezők, bár korábbi tapasztalatom nincsen az Agrár Sportnapokat illetően, de az elszállásolással, a programokkal és a szervezéssel kapcsolatban nem merültek fel kifogások. A sportnapok ünnepélyes eredményhirdetéssel zárultak, majd este bankett volt. Sajnos a banketton nem tudott vegyülni a társaság, mivel az egyes iskolákat külön-külön asztalokhoz ültették, így egyik asztalnál az előző nap sikereit ünnepelve folyt a dinom-dánom, a másiknál pedig lógó orral ücsörögtek. Persze azért a sör ott is meghozta az eredményét, így egy kicsit késve, és nem olyan vidáman, mint a tavalyi sikeres szereplés után, de a soproni nóták is felcsendültek.
Lássuk az eredményeket:

LABDARÚGÁS

... Labdarugócsapatunk az idén is képviseltette magát a versenyen. Teljesítményünk sajnos várakozáson alulira sikeredett.

A megszerzett ötödik hely nem tükrözte hűen képességeinket. Csoportunkban rajtunk kívül még Kaposvár, Debrecen és Nyíregyháza szerepelt.

Az első meccs Kaposvár ellen „simának" tűnt, hisz tavaly őket megvertük. Sajnos most nem. Kikaptunk 2:0-ra úgy, hogy a meccs 3/4-ed részében mi támadtunk. Helyzeteinket nem használtuk ki, az ellenfélnek kettő volt, kihasználták – győztek.

Nyíregyháza ellen kemény, küzdelmes mérkőzésen győztünk 2:1-re. Góllövők Molnár szabadrúgásból, Juhász.

Debrecen ellen esélyünk sem volt a győzelemre. Testileg-lelkileg frissebbek voltak a mieinknél. 2:0-ra kikaptunk és ezzel elúsztak érmes reményeink.

Az ötödik helyért játszhattunk az Állatorvostudományi Egyetemmel. Eredmény 4:0 javunkra. A papírforma felborulására jellemző, hogy tavaly a döntőt játszotta a két csapat, illetve Kaposvár a tavalyi utolsó helyezett az aranyéremért játszhatott Gödöllővel. Egyébként Gödöllő nyert 1:0-ra.

Csapatunk várakozáson aluli szereplésehez több tényező járult hozzá: öt meghatározó játékosunk hiányzott. A kezdeti elbizakodottság később megbosszulta magát.

A szurkolás sem volt a tavalyi. Végül is ez a társaság az 5-ik helynél többet érdemelt volna, de a 3-ik helynél jobbat semmiképpen sem érdemeltünk volna meg.

A csapat tagjai voltak:
Ésik Tibor, Takács Tamás, Molnár Sándor, Juhász Zsolt, Gardi Tibor, Yiannakis Garriel, Juhász Zsolt, Fodor Mihály, Vörös Attila, Kerékgyártó László, Bokor
A csapat „menedzsere", mindenese Ceglédi volt.

Ésik Tibor

TENISZ

Kilenc férfi csapat indult, ezeket három csoportba osztották be. A csoportokon belül körmérkőzésekkel döntötték el a sorrendet. Az elsők az 1-3. helyért, a másodikak a 4-6. helyért, a csoportutolsók a 7-9. helyért küzdhettek. Két csapat közti mérkőzés két egyéni meccsből (amelyet 9 játékig tartottak), és ha még szükség volt rá egy páros mérkőzésből állt.
Csoporton belüli mérkőzéseink:
Szegedi Élelmiszeripari Főisk. – EFE 2:1 (a szegediek lettek a 3-ak)
Kertészeti Egyetem – EFE 2:0

Csoportharmadikként mentünk tovább:
Keszthelyi Agrártud.Egy – EFE 2:1
Nyíregyházi Mg.Főisk. – EFE 0:2
Ezzel a nyolcadik helyet szereztük meg.

LÖVÉSZET

A lányok abszolút esélyesként, izgatottak, a fiúk esélytelenül, de annál nyugodtabban álltak puskához.

Fiúk:	Lányok:
– mentünk	– mentünk
– lőttünk	– lőttünk
– győztünk	– jöttünk.

Azt hiszem az eredményeket illetően sokkal többet nem is kell. Illetve a győzelemhez még annyit, hogy a fiú lövészcsapat mindössze 1 ponttal maradt le a Kertészeti Egyetemétől, de kisebb-nagyobb homályos és világos lövések számításba jöhetnek a végeredményt illetően. (Persze ott nem jöhettek számításba.)
Lényeg:
– a fiúk jól lőttek
– a lányok sem voltak rosszak és sikerült az utolsó helyre felküzdeni magukat.
Dobogón:
Hegyi Higin II.
Bagi István III.
Persze a többiek is részt vettek és tudjuk ez a fontos.

Különben is kisebb-nagyobb hibák becsúsznak, emberek vagyunk.

Hajdú Melinda

KOSÁR-SIKERTELENSÉG

Nagy reményekkel indult az egyetem férfi kosárlabda „válogatottja" Kecskemétre, az Agrár Sportnapokra. Egy látomás lebegett minden csapattag szeme előtt: Felállni a dobogó legfelső fokára, ezzel sorozatban harmadszor elnyerni a legjobb csapatnak felajánlott kupát.

Sajnos mindez csak látomás maradt.

Már az induláskor baljós jelek adták tudtunkra: nem vezet gondosan elegyengetett, sima út a döntőig, a döntő győzelemig. Az egyetemi válogatott két (szó szerint) oszlopos tagja sérülés miatt hosszabb pihenőre kényszerült. A Lukács Ottóval és Molnár Csabával teljes csapat bátran mondhatta volna, hogy a kupát készül elhozni. Így is mondtuk, de úgy látszik, a bátorság nem volt elég. Pedig a kezdet bíztató volt. Az első percek átmeneti hullámvölgye után megnyugtató fölénnyel arattunk győzelmet a DATE (Debrecen) ellen. A könnyen elért siker feldobta a csapatot. Bíztunk a győzelemben, bíztunk magunkban. Talán ez meg is ártott, mert túl magabiztossá váltunk. A következő ellenfél mérkőzését senki sem nézte meg. Egyöntetűen elmentünk szurkolni a focistáknak. Ők is, más sportágak versenyzőivel együtt, minden mérkőzésünkön ott voltak, és sokat segítettek, mikor nem ment a csapatnak. Így természetes volt, hogy nekünk is ott a helyünk, ahol Sopron szerepel.

Pedig egy vagy két szurkoló hiányán nem múlik semmi. Illetve múlott, mert így nem egy ismert, hanem egy ismeretlen Gödöllő ellen játszottunk másnap.

Na, és jött a másnap. Pályára léptünk. Magassági fölény a miénk! Nincs előttünk akadály! És ebben tévedtünk, mert volt:
– egy ügyes irányító, aki minden helyzetből dobta a hárompontos kosarakat,
– egy ügyes bedobó, aki, ha kellett távolról dobott pontot, ha kellett betörésből,
– egy magas center, aki szedte a lepattanó labdákat és a pontszerzést sem hanyagolta.

Nálunk pedig egy centeren kívül (aki majdnem mindent megtett a győzelem érdekében), mintha elvágták volna. A csapat állt. Külső dobások alig voltak. Ha voltak is, az inkább az elkövető szégyenére vált, mint a becsületére. A védekezés harmat-gyenge. Erőltettük a centerjátékot, aminek a következménye az lett, hogy az egyetlen eredményes játékosunk a második félidő elejére már idegileg teljesen kikészült. Mert a bírók az elején még be-befújták a szabálytalanságokat, de később már azt is közömbösen nézték, hogy a center úgy néz ki mint a karácsonyfa: három ember is lógott a nyakán néha. Egyszóval Gödöllőre nem hogy nem illett a „nincs előttünk akadály" de olyan akadálynak bizonyult, amiben elbuktunk. Négy pontos vereséget szenvedtünk. Hiába kiabálta rekedtre a torkát a lelkes soproni szurkolótábor, nem sikerült győznünk.

Így csoport-másodikként már legjobb esetben is csak a negyedik hely lehetett a miénk. De azért is még két mérkőzésről győztesen kellett elhagynunk a játékteret.

Jevgenyij Jevtusenko:

„NEHOGYMÁ" BAJLEGYENISTÁK"

A vers a moszkvai Pravda 1985. szeptember 9-i számában jelent meg.

Nem minden eszme ered meg,
az aszfaltot bármily mag nem üti át.
Ököllel csapkodta
Archimédész e bolygót:
„Adjatok nekem egy szilárd pontot
s kifordul sarkaiból a világ."
De nem adták meg neki azt a pontot:
„nehogy má' baj legyen".

„Nehogy má' baj legyen..." —
az első mozdony kerekei közé —
hogy útjáról letaszítsa,
farönköt dugott a bátor világ,
a sebész késébe, amikor megmenteni a szívhez nyúlt,
belekapaszkodtak minden ujjukkal a lódoktorok.

„Nehogy má' baj legyen" —
jóllakottan és nagypofájúan
megmorogták a villanyt s az első repülőt.
„Nehogy má' baj legyen" — mondták,
és kerek húsz évet késve olvashattuk
a „Mester és Margaritát" — én s önök.

Az alkoholistának megválni a motyogástól kínok kínja.
Az uborkának az uborkalevesbe
így vagy úgy bele kell ugornia.
De vannak más részegesek is, a gyávaság
alkoholistái, s ez külön kategória.
„Nehogymá'bajlegyenisták" — őket festi e szócska.

Mint akik mindig vedelnek, s már be is vedeltek
a kezük remeg, a lábuk gabalyog,
amikor elébük teszed, hogy engedélyeznék
a poémát és a rajzot,
ott még a vizesüveg is sóhajt s bugyborog.
S mint édes tömlőkön át, a telefonvonalakon
kúszik tovább fültől fülig
a motyogás, a hazudás hogy mi készül itt megint.

az öntvényről?
Helyette mindig csak letyefetye,
hogy „nehogy má', hogy nem és ne..."
A vonalban Aggályos Péter.
Őt kéne közkosztra küldeni.
Óriás — közállampolgári — szamovárként
egész testében aggály zubog.
Szétolvad végül a rézhomlok,
a forróvíz a varraton kifut.
Nevetségesen világos megint:
„nehogy... csak nehogy... valahogy".
Kiállításra Filonov képeivel,
úgy hogy ámuljon Párizs is?
Ó, nem. Égésszagot érezve újra a hang:
„Nehogy má', nehogy..."
S míg mindenre szépen fény derülhet,
a nehogymá'bajlegyenisták jóvoltából
elúsznak sorra a kiszívott évek.
A nehogymá'bajlegyenizmus,
mint az aszály, mindent kiégett.
Szégyen ám szitával fogadni
az amúgy is megkésett esőcskéket.

Vannak emberek, akik arra tették fel az életüket,
hogy kijöjjön valami,
És vannak, akiknél a munka egyetlen módja,
hogy ne jöhessen ki semmi.
Tekintetük, ahogyan hozzájuk belépsz,
rádszegeződik, mint a kétágú nyárs,
mintha te, szegény folyamodó
maga a tambovi farkas volnál.

A vasszekrény, amelyben annyi emberi sors pihen,
a halasztás skatulyája.
Kérdezel, s rámondja minden problémádra,
farkasnyelven, hogy: „Csett!"
A határozatok vértjébe öltözötten, ime,
a mélyfiókok lovagjai,
olyan mélyeké, hogy fenékig ott
nem érne Nessie ormánya se.

Minden kolorádóbogár-járásnál
s a száj- és körömfájásjárványnál jobban
felfalták a kenyeret és a teheneket,
no meg a szántóvetőket.
Megözvegyült a földanya, megfosztva
a magvető gyengédségétől,
bűnak adta a fejét a köles,
s a lóhere elfeküdt megfonnyadva,
és gyökerében vágta el az elkinzott kalászt
a liszenkóskodás gyakorlata.
Brekegni tanultak a tyukok, hogy ne kelljen
a gazdának miattuk adóznia.
Vásott mundérjában Nehogymá'bajlegyenke,
őrizve polgártársait az állítólagos ártalomtól,
a kibernetikában nem látott egyebet,
csupa ködöt és misztikát s elcsente
leendő gyermekeink elől a számítógépeket.

És elvetve minden újat, e halogatók, a nem engedélyezők
— „Erre nincs precedens" — hadonászták a pecsétekkel,
elfelejtve, hogy öreg puskákkal fölfegyverzetten,
mezitlábasan,
tetvesen,
lerongyolódva,
precedens nélküli a fornadalom is,
Október forradalma.
És örökre precedens nélküli
Lenin és Majakovszkij
Nem volt precedens arra,
amit Gagarin tett, az egész földgolyót átölelve,
s precedens nélkül való a magfegyverek moratóriuma,
és a béke megannyi matrózbravúrja.
Precedens? Én azt az időt köszöntöm,
amikor a ballisztika szigorú szabálya szerint
kirepülnek a karosszékeikből fejjel lefelé mind
a nehogymá'bajlegyenisták.

Jó hazánk, nagy hazánk,
az irodákból őket kivesd,
hatalmasak nálunk a terek, ki oda őket,
egy kicsit szellőzködjenek.
Ugyanaz a szín a lobogóé és az áthúzó ceruzáé,
de szakadék van e két piros között.
Zászlónkra nem véletlenül van
sarló és kalapács varrva,
s nem az, hogy „Hagyjuk abba...",
„nehogy má' valami baj legyen".

HÉRA ZOLTÁN fordítása

HELYREIGAZITÁS

Előző számunk címoldalán – dr.Hiller István szíves figyelmeztetése ellenére – helytelenül írtuk első oktatónk nevét. Mint az sajátkezű aláírásából is kitűnik, neve helyesen: MIKOVINY. Olvasóink elnézését kérjük.

–a szerk.–